

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXIII — Број 355
Субота, 18. август 1962. г.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

ОВЕ СМЕТОВЕ ЧАК НИ АТОМСКА КОЛА НЕ МОГУ ДА САВЛАДАЈУ!

СКРЕНИ НА ИВИЦУ ПУТА! МОЖДА ЋЕМО НАРИ ИЗЛАЗ!

БАШ КАО ШТО САМ СЕ НАДАО! ТЕРЕТНИ ХЕЛИКОПТЕРИ!

АКО ЋЕ ТИ ДЕЛОВИ КОЈЕ ПРЕНОСИТЕ ПОМОКИ ДА ПРЕСТАНЕ ОВО НЕВРЕМЕ, ОД СРЦА ЋЕМО ВАМ ПОМОКИ!

ХВАЛА! ЈЕДАН ХЕЛИКОПТЕР ЋЕ БИТИ ДОВОЉАН!

МАШИНА ЈЕ СПРЕМНА!

ХВАЛА! ПОЛИЦИЈА ЋЕ УСКОРО ДОКИ ПО ОВЕ БАНДИТЕ! САМО ЊИХОВОГ ГАЗДУ УЗИМАМ СА СОБОМ!

СВЕ ЈЕ У РЕДУ, ФЛАШЕ!

ЛЕТИМО ПРАВО ЗА ВАШИНГТОН!

ТО ТИ МИСЛИШ, ЧОВЕЧЕ СА ЗЕМЉЕ!

ВЕТАР ЈЕ СТРАШАН! ЛЕТ НАМ НЕКЕ БИТИ ПРИДАТАН!

БИЋЕ НЕПРИДАТНИЈЕ НЕГО ШТО МИСЛИТЕ!

ЧУВАЈ СЕ, ТЕНК!

...ВАЗДУШНИ ЧЕП!

ГЛЕ! ЦУРА ИЗ БАНДЕ! КАКО ЛИ СЕ САМО УВУКЛА!

ОПРЕЗНО

ЖИВОТИЊО!

НЕБЕСА! ОДВЕЗАЛА ЈЕ И ОТВОРИЛА САНДУК!

ЈАК НАЛЕТ ВЕТРА ПОТРЕСАО ЈЕ ХЕЛИКОПТЕР...

У ОВОМ БРОЈУ: Амазонке с Јадрана. Пошайање немачких јодморница. Прва Францускиња одликована за јодбу у рају. Лешња ноћ. Сусрећ на јојилу. Хумор. Анејдоше.

КРОЗ ВЕКОВЕ

ЗАКЛЕТВА НА ПАТЕВИЦУ

Данас се готово у свим судовима на свету сведоци заклињу на тај начин што подигну десну руку и изговарају свечано обећање да ће говорити чисту истину. Начин полагања заклетве мењао се током

векова. Тако су, на пример, у многим европским земљама у средњем веку жене пред судом полагале заклетву на тај начин што су леву руку стављале на груди, а десном подизале своју витицу заклињући се њоме као највећим украсом који им је природа даровала.

ГРАД МЕДИЦИНА

У Италији постоји један мали град са чудним именом — Медицина. То име дао му је 1127. године немачки цар Лотар III кога су ту довели већ у самрничкој агонији и који је, према једној старој хроници, оздравио чим је бацно поглед на дивне пејзаже око града. По захтеву Лотара III ново име града било је уврштено међу признате лекове који су се налазили на листи средњовековне званичне фармакопеје.

ПРВА ЖЕНА У СЕНАТУ

Прва жена која је постала сенатор у Сједињеним Америчким Државама била је доктор Марта Кенон из Јутаха. Она је била изабра-

на 1896. године после тешке изборне борбе у којој јој је једини противкандидат био њен сопствени муж.

БЛАГО ВАН ЛИЈА

У недавно откривеном гробу цара Ван Лија, једног од последњих владара династије Минг, нађено је силно благо. Гроб се налази у једној плодној, високим планинама окруженој долини. Ван Ли је први од тринаест царева династије Минг сахрањених у овој долини.

Пут што води у долину гроба оивичен је великим каменним фигурама — високим четири до пет метара — које представљају камиле и слонове, гротескно уобличене псе, коње и лавове, ратнике у бојној опреми и државнике у свечаним одорама.

Грбови су разбацани по читавој долини која у пречнику има око осам километара. Долина је пуна павиљона, пагода и обелиска.

Четрдесет хиљада војника и безброј сељака градили су гроб за цара Ван Лија и његове две жене. Ван Ли је почео себи да гради гробницу кад је имао свега 22 године. Радови су завршени за четири године и тада је Ван Ли својим министрима и доглавницима приредио раскошну гозу у подземној палати.

Јер, гробница Ван Лија заиста је права палата усечена 32 метра дубоко у планинску литицу. Палата има 5 великих сала у које се улази кроз масивна мермерна врата висока 3,6 метра украшена вајарским радovima, тешка 5 тона и углављена у бронзане доворотке.

У једној одаји са купастим сводом налази се трон за другу жену Ван Лија и једна огромна ваза напуњена уљем. Ваза је требало да послужи као светиња која би вечито горела, али њен пламен се угасио чим је гробница била херметички затворена.

У последњој сали налазе се три саркофага — царев и његових двеју жена. Вредност предмета у гробници, нарочито у тој последњој одаји, не може се сада ни оценити. Ту су читаве гомиле злата у полугама, огромних блокова жада, уметнички изграђен на кит, гомиле драгог камења и златом протканих хаљина. У коси царевих супруга нађени су чешљеви од злата и жада, а крај њих кармини за усне и руменило за лице у златним кутијама, као и једно бронзано огледало.

Кинески археолози трагају за гробницама осталих кинеских царева из ове династије који су били толико богати да је Ван Ли у поређењу са њима прави просјак. Сматра се да је благо које се крије у овој долини неупоредиво веће од оног које је нађено у гробницама египатских фараона.

ПРВА ФРАНЦУСКИЊА ОДЛИКОВАНА ЗА ПОДВИГ У РАТУ

Пре више од 160 година француске трупе су прешле реку Пијаву где су се у свом повлачењу биле зауставиле италијанске армије.

Са овим догађајем повезан је други који је учинио да једна одважна Францускиња буде одликована и похваљена пред, у то доба, већ чувеном Наполеоновом армијом.

Француска има своју националну јунакињу Жану од Арка, чији је подвиг постао легендаран, али је готово непознато да је Мари Доран, кантинерка 51. полубригаде, једне од Наполеонових армија, у ствари прва Францускиња одликована због храбрости показане у рату.

Победници са Риволија настављали су своје тријумфално напредовање. Мантова је такође била отворила своје капије Французима и Масена, „омилеано чедо победе“, како су га називали, био је прешао Бренту. Његове трупе и трупе генерала Серириа избиле су истовремено на обалу Пијаве. Река, надошла од великих кишних и отопљених снега на Алпима, текла је плаховито и ваљала своју муљевиту воду. Требало ју је прећи и са њених положаја истерати непријатеља, чији се главни штаб сместио у месту Конелјано са друге стране реке.

Италијански војници су већ за две протекле године били добро упознали незадрживог противника на његовом путу кроз Ломбардију и Венецију.

Сада је и река Пијава и мала да буде прегажена као обичан поток.

Французи су се са оба ле бацили у набујалу реку. Изненада, један од војника је изгубио тле испод

бе и држећи једном руком спасеног, дочекала се обале, уз одушевљено клицање читавог пука.

Увече је генерал Серири унео у дневну армијску заповест име Мари

ногу и бујица га је већ односила испред очију његових другова, који му под пуном ратном спремом нису могли притећи у помоћ.

Пуковска крчмарица Мари Доран, која је чекала на свој ред да би прешла на другу страну, није ни за тренутак окледала. Скинула је капут и скочила у воду. Војник је био већ ишчекао и она је заронила. На обали, уз звиждање куршума, чула се гласа и узвици дивљења.

Крчмарица је пронашла дављеника и повукла га са собом. Са обале јој је добачено уже и она га је дохватила, обавила око се

Доран, а о њеном подвигу обавестио главног команданта — Бонапарту.

Наполеон је наредио да се храбра крчмарица одликује златном огрлицом са медаљом која је носила име спасеног војника.

Неколико дана касније, Бертије, један од Наполеонових војсковођа, уручио је Мари Доран ланац и медаљу. Отада, орден златна огрлица са медаљом постао је одликовање које се додељивало и другим кантинеркама француске армије ако би се одликовале на бојном пољу. Сем њих Наполеон је нерадо гледао у својој армији друге жене.

Превентива против кварења зуба

Зуби становника Напијера и Хастингса, два града у близини Новог Зеланда већ одавно изненађују лекаре: пр-

ви имају здраве а другима се кваре. Објашњење не може да буде антрополошко, социолошко или економско, јер ова два града имају сличне услове за живот становника у сваком погледу. Међутим, једна ствар није слична у историји Напијера и Хастингса: велики земљотрес је потпуно изменио топографију тога земљишта у околини Напијера. Ту данас постоје баште за гајење поврћа које снабдевају Напијер. Поврће прпе више алуминијума, молибдена, титана али мање stronцијума, баријума, бакра и мангана. Присуство молибдена у исхрани становника Напијера објашњава можда њихове здравије зубе.

Ripley's - Веровалти или не!

ПРВИ ПАЦИЈЕНТ КОМЕ ЈЕ ДАТА АНЕСТЕЗИЈА
 МАРГАРИТИ АУСТРИЈСКОЈ (1780-1830)
 РЕГЕНТКИЊИ НИЗОЕМСКЕ
 ПРЕ ЈЕДНЕ ОПЕРАЦИЈЕ БИО ЈЕ ДАТ НЕКИ УСПАВАЈУЋИ НАПИТАК (1830) —
 270 ГОДИНА ПРЕ НЕ ШТО ЈЕ ХЕМОРИ ДЕЈВИ ОТКРИО АНЕСТЕТИЧКА СВОЈСТВА УВЕСЕЛЈАВАЈУЋЕГ ГАСА!

ХРАМ ПРА ТОА
 У БАНГКОКУ (ТАЈЛАНД)
 СМЕШТЕН ЈЕ НА РАМЕНУ ЈЕДНЕ ШИНОВСКЕ БУДИНЕ СТАТУЕ

КОЛУМБОВ ИЗВОР
 СВЕЖА ВОДА ЗА СВА ТРИ ЈЕДРЕЊА КАО КОЈИМА ЈЕ КОЛУМБО КРЕЊУ НА СВОЈУ ИСТОРИЈСКУ ПЛОВИДБУ УЗЕТА СА ЈЕДНОГ ИЗВОРА У ПАЛОСУ

КРАВА ПРОСЈАК
 ЈЕДНА СВЕТА КРАВА У БЕНАРЕСУ, (ИНДИЈА) НАУЧИЛА ЈЕ ДА ИДЕ ОД ВРАТА ДО ВРАТА, ДА ЊУШКОМ „ЗАКУЦА“ НА ЊИХ ДА БИ ДОБИЛА ПРЕПРШТ СЕНА ИЛИ ТРАВЕ!

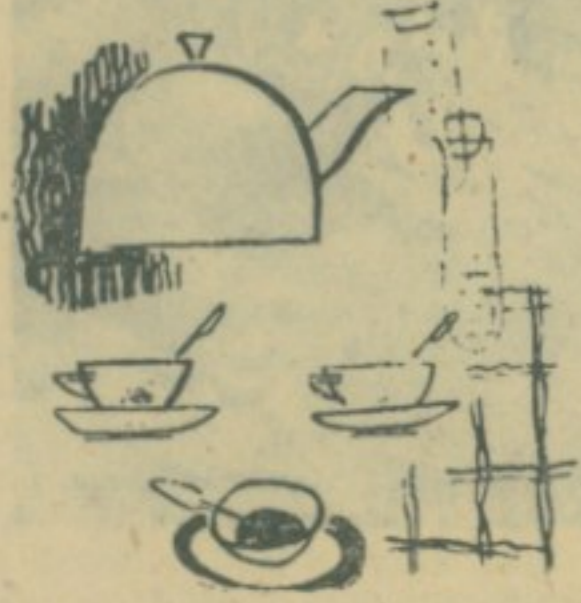
НА АУТОБУСИМА
 У ПАКИСТАНУ НАСЛИКАНИ СУ: КОЖА ЛИСИЦЕ КАО СИМБОЛ МУДРОСТИ, ЛАВ — СНАГЕ И ЈЕДНО ОКО — ДА АУТОБУСИ „ВИДЕ“ КУДА ИДУ

БУБАШВАБА
 ЈЕ НАЈСТАРИЈИ ПОЗНАТИ ИНСЕКТ. УТВРЂЕНО ЈЕ ДА ЈЕ ЖИВЕЛА И ПРЕ 100.000.000 ГОДИНА

КАЛЕЈДОСКОП ПРОНАЛАЗАКА И ОТКРИЋА

Да би се прихватио чајне морају се увек његови листићи допарити. Сарадници научно-истраживачког института тропских култура у Коломбу, на Цејлону, пронашли су метод за добијање екстракта

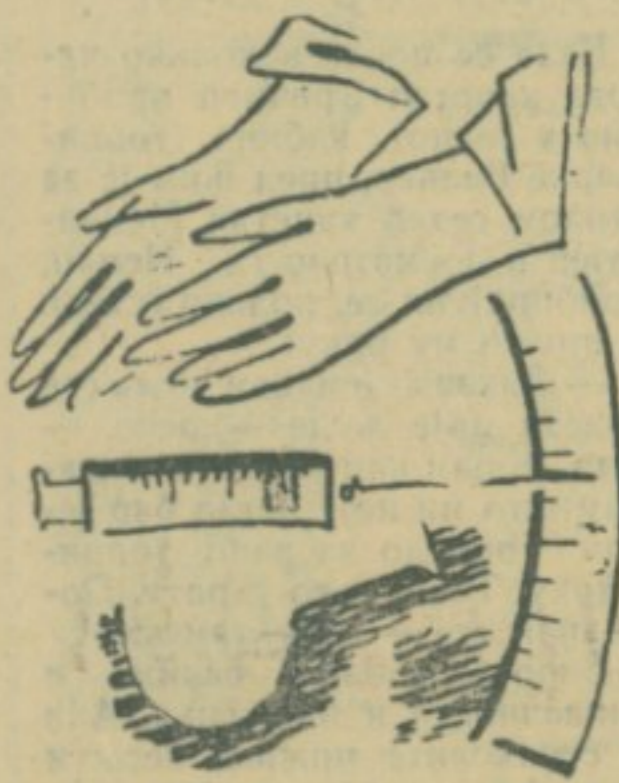

из листића чаја. Овај екстракт потпуно се раствара у води.

У посуду с хладном или топлом водом ставља се зрнце чајног екстракта и већ је готов напиток који ни по чему не заостаје за обичним чајем на који смо се ми навикли.

*

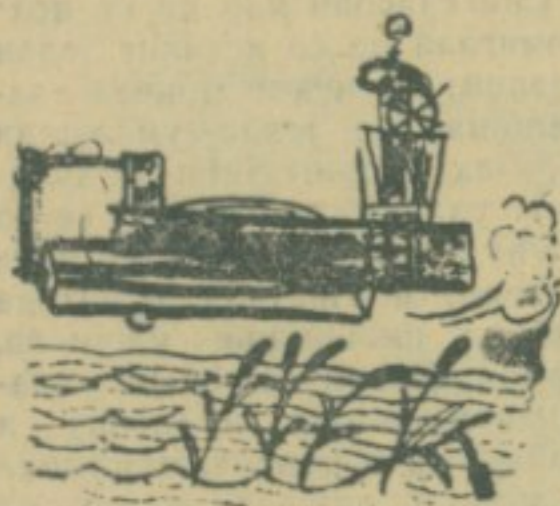
У једној фабрици синтетичких материјала у Розерфорду, у америчкој савезној држави Њу Џерсију, производе од недавно рукавице од нарочите пластичне масе. Та пластична материја толико је танка да уопште не умањује

осећај додира. Стручњаци тврде да су отисци прстију особа које имају такве рукавице исто онолико јасни и читљиви као кад су на голим рукама. Нове рукавице наћи ће примену у медицини, истраживачком раду, као и при руковању осетљивим и прецизним инструментима.

*

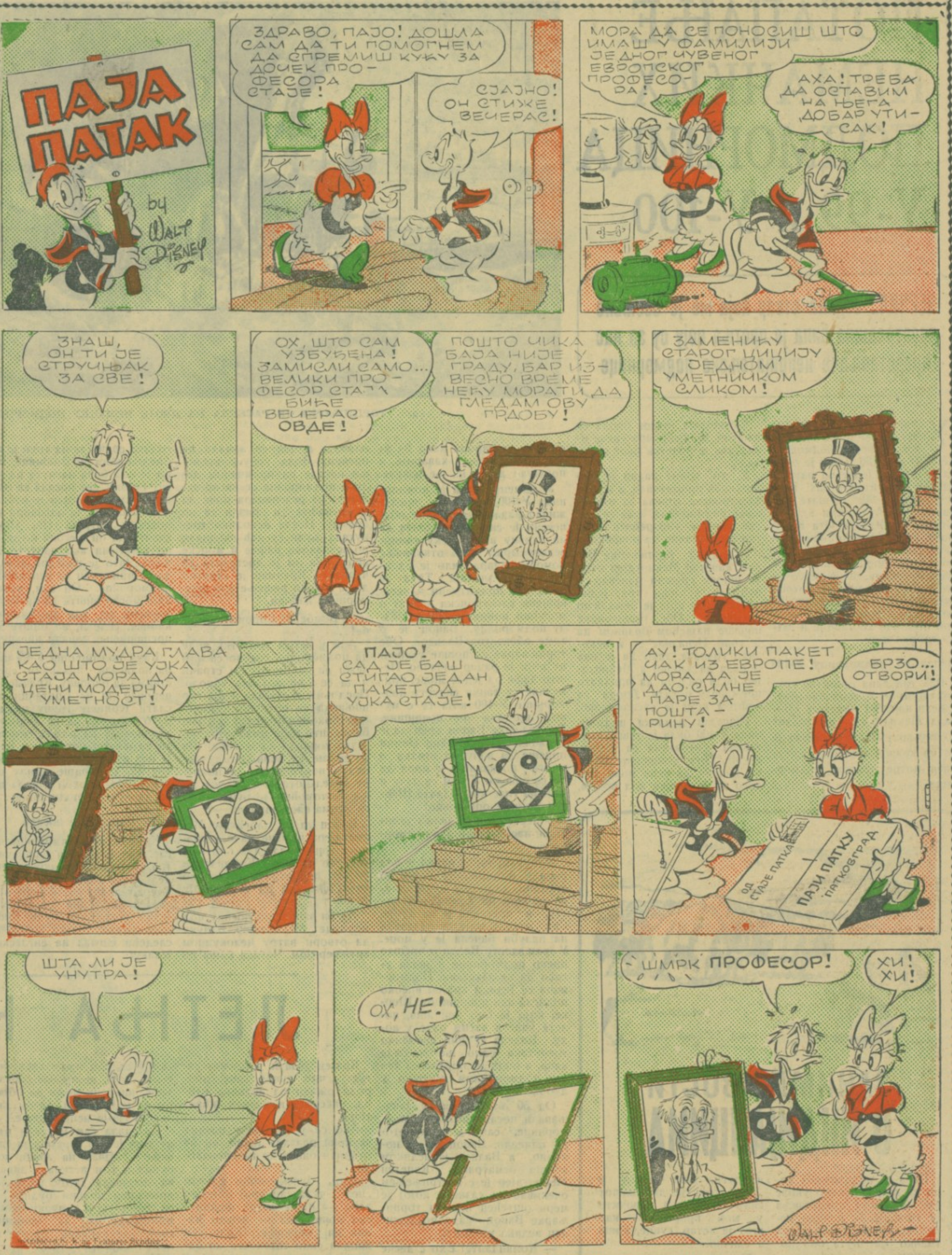
У институту за примењену механику румунске Академије наука конструисан је комбајн за брање треске и рогоза на језерима, ритовима и

блатом покривеним обалама река. Комбајн је необичан: креће се на ваздушном јастуку и због тога му је сваки терен доступан; и мочваре и предели обрасли густим растињем. Он се истом лакоћом креће по суви и по води.

*

Једна фабрика оптичких инструмената у Пољској почела је да израђује минијатурне микроскопе који својим изгледом подсећају на нилив-пера и тешки су свега 20 грама. Додуше, ови сићушни микроскопи увеличавају свега 32 пута, али и то је довољно за проверавање квалитета површине разних металних одливака. Микроскопски микроскоп помоћи ће у раду и агрономима, нарочито у воћарству и пчеларству.

Авионска бомба — оружје пешака

Пошто ни грећег дана гли да освоје зграду средњег начелства у Петровцу Млави, решили су да

впотребе необично оружје: неексплодирајућу авионску бомбу која се налазила у селу Мелници. Штаб пожарничког одреда је упутио борца Милоша Милојевића да ту бомбу донесе. Један металски радник је затим пробушио бомбу и поставио у њу штапић. Ноћу је некако по стављена крај зграде средњег начелства и упаљена. Застрашени експлозијом која је однела део крова са зграде, преживели не-подјатељски војници су нагли да беже према Млави. Многи од њих су на обали побијени, а неки су се утопили. Само неколицина је извукла из те панике главу.

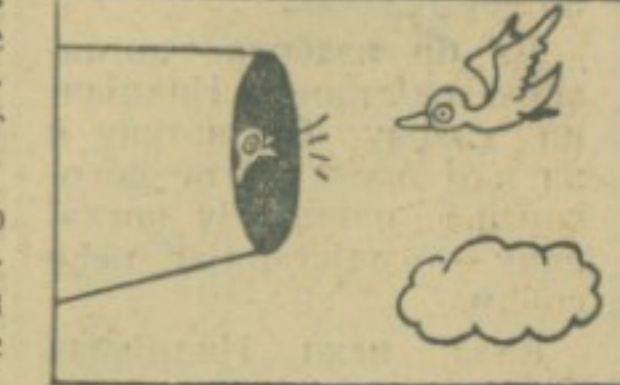
ОДЕЛО КОЈЕ СПАСАВА АСТРОНАУТА

Амерички стручњаци усавршили су нарочито одело за астронауте у коме ће они моћи да искачу из својих капсула без икакве опасности од топлоте и жестоких ветрова.

Нови комбинезон од белог памучног трикова са слојем паирне тканине која непосредно долази до коже има спољни слој од латекс платна преко кога долази још слој импрегнираног алуминијумског најлона изузетног ткања.

Одело је првобитно било предвиђено за пилота ракетног авиона X-15 који држи светски рекорд брзине али се показало сувише тешко. Испробано је онда на једном шимпанзу који је приликом избацивања из ракете био изложен температури од 204 степена и притиску од 240 килограма на квадратни сантиметар. Физиолог др Чарлс Ломбард који је учествовао у изradi овог комбинезона открио је овај комбинезон на једној лутки људског раста. Експеримент је показао да пи-

ПЕСМА СИРЕНА

Иследници су открили узроке несреће авиона „Електро“ који се срушио у Бостону после узлетања у октобру 1960. године. Изгледа да су ови чворци били привучени неким „вртутањем“ турбине мотора Алисон. Комисија која је испитивала случај саветује да се измени број окретаја мотора приликом узлетања.

ПОТАПАЊЕ НЕМАЧКИХ ПОДМОРНИЦА У-99 и У-100

ЧЕРЧИЛ: Једина ствар која ме је озбиљно претрашила била је претња коју су за нас представљале непријатељске подморнице

ТОРПИЉАРКА ЈЕ РАСЕКЛА НА ДВОЈЕ НЕМАЧКУ ПОДМОРНИЦУ

У марту 1941. потопљене су, убрзо једна за другом, немачке подморнице У-99 и У-100. Тиме је окончано дејство једне од најопаснијих непријатељских подморница, У-99, познате под надимком „Атлантски вук“, и њеног команданта Ота Кречмера, који је нанео више губитака савезницима него иједан командант брода било које нације. У ствари, он је успео да за осамнаест месеци потопи око 350.000 тона савезничког бродовља, између осталог и три помоћне крстарнице и једну торпиљарку.

Напад на подморницу У-100

Већ три дана ескортна група, којом је командовао британски капетан фрегате Доналд Мекинтајер, командант торпиљарке Валкер, знала је да на конвој који она осигурава мотре немачке подморнице.

Експлозија једног брода са нафтом 16. фебруара увече означила је почетак овог напада.

У то време радар је био још врло примитиван, а асдик, електронска справа за откривање подморница, није се могао уопште употребити против подморница на површини.

У пратњи торпиљарке Ваног, капетан Мекинтајер отпоче широк кружни маневар и примети светлећи траг једне подморнице која је бегала по површини. Обе торпиљарке почеше највећом брзином да је гоне. Испалиле су и неколико граната, тако да је ова морала да зарони а Мекинтајер онда одлучи да прихвати преживелу посаду брода са нафтом који је експлодирао.

Ишчезла немачка подморница У-100 била је тешко оштећена гранатама са торпиљарки. Њен командант Шерке, видећи да неће моћи још дуго да је одржи под водом,

одлучи да изрони како би утврдио величину хаварије и покушао да се из ње извуче.

У моменту када је подморница У-100 изронила, послужилац радара на Ваноу обавестио је свог команданта да на екрану види неку тамнозелену мрљу. Ово откривање помоћу радара било је од историјског значаја. Тада је први пут примитивни и несавршени електронски апарат о могућно ноћни напад на једну подморницу. Ваног је о томе обавестио Валкера. Обе торпиљарке су пошле у правцу који је радар означавао. Нешто даље од једне миље, приметиле су танку силуету подморнице У-100 која се с мучком кретала по површини. Торпиљарка Ваног кренула је у напад. Преплашени Немци почеше да вичу од страха и многи поскакаше у море да би се спасли. У том се зачу и снажан глас команданта Шерке који је опомињао:

— Јесте ли полудели промашиле нас и проћи иза подморнице.

Међутим, торпиљарка је ударила у подморницу У-100 по средини, zdroбила навигациону кабину на командном мосту, и пресекала је на двоје. Сва посада која се налазила на палуби бачена је у море. У свом залету Ваног је прешао преко подморнице и једва успео да се заустави. Подморница се једним крајем високо подигла над површином. Шерке, који је био још жив, полете увис а затим паде у воду. Видела се још неколико тренутака само његова бела капа, а онда је заједно са својом подморницом потонуо у дубоке таласе.

Од 50 људи који су сачињавали посаду потонуле подморнице, само је њих петоро пливало. Ваног их је покупио, а Валкер је асдиком вршио осматрање. Капетан Мекинтајер је с нестрпљењем очекивао да сазна у којој мери оштећен прамац торпиљарке Ваног када послужилац асдика узвикну:

— Команданте! Ехо с десне стране торпиљарке.

Потапање подморнице У-99

Мекинтајер нареди да се рефлектором осветли то место али снаг паде негде око пропелера Ваног. Сви повероваше да ехо долази још од судара или од саме торпиљарке. Али послужилац асдика остаде упоран: ехо је био врло снажан и потпуно чист и долазило само од неке подморнице. Пошто није желео да ишта ризикује Мекинтајер окрете своју торпиљарку ка еху и нареди Ваноу да му се уклони с пута.

У ствари, то је заиста била друга подморница, У-99, „Атлантски вук“. Један од њених официра, Петерсен, известио је команданта Ота Кречмера да се једна торпиљарка налази на око пола миље с њихове десне стране. Други официр Касел саопшти у том тренутку да се чује хук неког пропелера који се брзо приближава. Кречмер нареди да подморница зарони на 90 метара дубине.

Убрзо падоше првих седам граната и по трупу подморнице одјекну читав низ ек-

сплозија а она се замало не преврну. Вода јурну у одељење посаде на прамчаном делу и подморница се нагло затресе; из резервоара поче да цури нафта и разли се по прамцу. После неколико тренутака људи су већ шапали по мешавини нафте и морске воде која им је достигала до чланака. Кречмер је схватио да је једино решење ако подморница изрони.

— Бомбе!.. Спремите бомбе!

Али у истом тренутку виде да подморница готово сасвим лежи на својој десној страни и да се уље разлива уокло. Пред њим је стајала једна торпиљарка са потпуно изложеним боком. Кречмер опсова, бесан што није имао бар још један торпедо да је гађа. За то време су машинисти узалудно покушавали да покрену дизел-моторе. У-99 се и даље беспомоћно љуљашкала на таласима као залушак.

Ваног се по наређењу Мекинтајера помаче мало у страну и три брода сада сјрташе троугао на мору. Команданти су се посматрали неколико тренутака као да одмеравају снаге.

Да би запалили посаду подморнице Мекинтајер одлучи да отвори ватру целокупном артиљеријом. Читава киша по-

годака сручи се на труп и командни мост подморнице. Како је она била нагнута на десну страну, сва посада се склонила тамо. Кречмер је озбиљно помишљао да одговори топовском ватром. Но, убрзо схвати да би његови људи били побијени ако напусте заклон. Зато је наредио посади да се припреми за напуштање подморнице. Он сам, пошто није могао ништа да промени, закљони се иза навигационе кабине, седе и, на опште запрепаштење, запали цигару.

Како подморница У-99 није располагала никаквим средствима за одбрану, Кречмер је веровао да ће Британци послати јуришну групу на њу. Зато нареди да се формира екипа која ће одмах отпочети са њеним потапањем нако је она већ лагано али сигурно тонула. Отворише одмах све вентиле на палуби и вода поче да куља у подморницу.

Спасвање посаде

Крмени део подморнице нагло потону и вода јурну унутра. Но како су танкови у том делу били испражњени, он се поново диже на површину и таласи повукоше са палубе једно двадесетак људи. Кречмер впути, слово по слово, следећи сигнал на енглеском језику:

— Команданте команданту. Стоп. Молим вас да прихватите моје људе који пливају ка вама. Стоп. Ја тонем!

Торпиљарка Валкер је успела да ухвати само речи „Ја тонем“. Рефлектором је обасјала бродоломнике који су ка њој пливали. Валкер се приближи подморници али Кречмер одлучи да не дозволи британским морнарицама да пођу ка њима. Зато нареди да се и последњи танкови отворе. Вода са хуком појури у њих. Готово истовремено са Валкера спустише чамац у воду. Крмени део подморнице потону а прамчани полете у вис и море се убрзо склопи над У-99.

Када се после неколико часова капетан Кречмер пробудио у једној кабини торпиљарке Валкер, пред њим је за столом седео капетан Мекинтајер и посматрао га. Немац, прибирајући се, полако устаде и пружи му руку:

— Захваљујем вам што сте спасли моје људе — рече. — Али, морам вам рећи, јако жалим што ми није остао бар један торпедо за вашу торпиљарку. Тако је то у рату. Помилите ме — честитам вам!

Било је у овим речима и захвалности и признања. Али и страховите пријаве, беса и повређеног поноса због претрпеног пораза.

ЗАНИМЉИВОСТИ О ИНДИЈАНЦИМА

Пера у индијанској капи су понекад само украс али углавном представљају трофеје — колико неки Индијанац има пера толико је пута био победник.

Индијанци су веома храбри али нема човека који никад није осетио страх. Кад полазе у освајачке походе или лов они себи кажу: „Дрхти костуре! Али кад би знао где те водим дрхтао би још више!“

Синови Индијанаца личе на свог оца много више него синови људи других раса јер оне претежно нису чисте.

Да би изабрали поглавицу, најстарији Индијанци сазову Скупштину и на њој после дугог договорања наименују поглавицу — најстаријег међу собом.

Када неки Индијанац буде рањен, врач прво добро ишчисти рану а затим је превеје травама о којим лековитим својствима већ добро зна. Ако рана увек не зарасте није ни чудо јер се то догађа и најбољим хирурзима.

Индијанци немају идоле у које би веровали као многи народи Африке, па

и други. Они верују у „дух“ који је дао живот свим бићима а нарочито у моћ природе — као што је ветар, сунце, киша и слично.

Пре него што су упознали пушку Индијанци су хватали свој плен, па и бизоне, помоћу стреле која је била страшилица ако не више а оно бар колико данашње оружје. Лов на бизоне остао је њихов омиљени масовни спорт у коме испољавају сву своју срчаност. Дисциплина је апсолутна и сви јој се покоравали а ако се неко одупре постаће лакше плен животиња. Читаво племе учествује у лову — направе велики полукруг око крда и то тако да према сваком ловцу дође окренута жртва. Претходно навлаче „ловачко одело“ — крзно буфа и тако камуфлирани уришају. Понекад јашу на коњу и из најпогоднијег положаја вешто набацују ласо, или просто гађају животињу стрелом или пушком. Када су бизони лутали по преријама Индијанци су увек имали довољно хране. Усавршили су се у лову који им је раније био потреба и остао најдражи спорт.

ЛЕТЊА НОЋ

Крајем јула и у топлој августу, чим сунце зађе, природе оживи од звукова птица, инсеката и разних животиња.

Ако се у брујању разних звукова разазна један, он ће открити онога ко га производи.

Једне јулске ноћи у том „дезу“ чула сам крај мог прозора — пише једна француска новинарка — нешто налик на маукање. Када сам бацила снаг светлости из батерије у правцу одакле ми се чинило да долази звук — он је престао. После се поновио. Сасвим полако да не узнемирим „уметника“ ја сам се нагла кроз прозор и угледала малу сивозелену жабу. У мраку она је доскакувала до мог прозора да другим језиком хвата инсекте које је привлачила светлост.

По звуку сам, просто невероватно, открила и „црва“ који ми уме да бруји. Пронашла

сам у старом пању ларву инсекта који је производио жујање, нико не може да објасни на који начин, да би запалио своје непријатеље.

Угледала сам уснут и птицу која је већ спремна за спавање стајала на грани још будна и том нескладу звукова додала своју песму. А дремљиви вранци будили су се сваки час и у мраку нешто мрмљали као да опомињу своје неувиђане суседе на ноћни мир.

Нека нарочита врста жаба изводи својим дубоким гласом изванредну мелодију. Насупрот многим жабама које кречећу само да би примамиле партнера ова, највећа у САД, „лева“ из личног задовољства.

Једне вечери смо пошли: мој муж и ја са децом до једне баре пуне шевара. Успут је муж запевао и ми смо му се придружили. Поновили смо рефрен неколико пу-

та и наједном чули из баре прво једно дубоко кре-кре а затим друго, треће, док читаво бара није закрекетало. Али то је ујинило да деца прсну у смех. Повређени у својој певачкој сујети „уметници“ су као по команди заћутали.

Сви гласови као да су потпомагали да се истакне један главни: са неког дрвета залепршао је један уплашени мужјак испуштајући модулацију уздaha, да види ко се то усуђује да прође његовом територијом. Настала је читава узбуна; шкљоцање кљунова, крици буљине која је уплашила и пацова и дисци и мачку, па и човека, измамала и мирног дивљег миша из његове рупе у бусену траве или стене и он искочио у ноћ широко отвореним очима да би запалио непријатеља.

Велика женка Сесторја, врста ноћних лептирова, са тачкастим крилима највећа је од свих у САД. Та страшна „креатура“ има једну тајну коју буди само ноћ. Она одашње у прохладну влагу неки мирис који њен партнер и са 1500 метара и више, осети и својим „антенама“ прими „емисију“ која га доводи до места где се женка налази. Зарабили смо и другу женку са крилима боје глине, украшеним белим и црвеним тачкама, и сместили је у једну кутију коју смо прекрили марамицом и затегли је ластичем. Затим смо угасили светлост и кутију спустили у траву. После једног сата на кутији и по бусењу уокло било се окупило око 20 прекрасних ноћних лептирова.

НА МЕЂАМА НАУКЕ И СНОВИЋЕЊА

На платоу боливијских Анда, недалеко од језера Титикака, лежи град у рушевинама. Ајмараси, припадници једне од најстаријих аутохтоних индијанских раса, одувек су изјављивали да људско памћење не досеже до таме прошлости у којој је тај град живео. Све традиције веле да је Тиахуанако најстарији град на свету.

Мада се сматрало да су темељи овог града ударени још пре 40.000 година савремени археолошки истраживачи су нешто скромнији. Међутим, изгледа тачно да је град подигнут најмање 10.000 пре наше ере.

Главни споменик у том граду је чувена Капија сунца за коју се од памтивека зна. Последња археолошка истраживања која је на њој прецизно извршио Рус Александар Казанцев допринела су да се открију између стубова и горње плоче цртежи који дају тачне податке о астрономској години на Венери.

Још занимљивије је то што ови цртежи представљају необичне машине. Руски професори Казанцев и Јиров и француски научници препознали су на цртежима ракетне моторе и свемирске оклопе астронаута. Мотори би по њиховој оцени могли бити сунчано-јонски какви ће ускоро

Да ли је постојала авијација пре 10.000 година? Необичне летеће машине са реактивним погоном у индијском спеву Рамајани

ЛЕТЕЋА КОЛА

угледати дан у америчким фабрикама.

Капија сунца у Тиахуанаку указује да су можда у давној

прошлости постојале везе између Венере и Земље и да су пре двадесетак хиљада година људи који су живели у том граду знали за свемирска путовања. Можда су у том кутку Јужне Америке тада живела бића са неке друге планете.

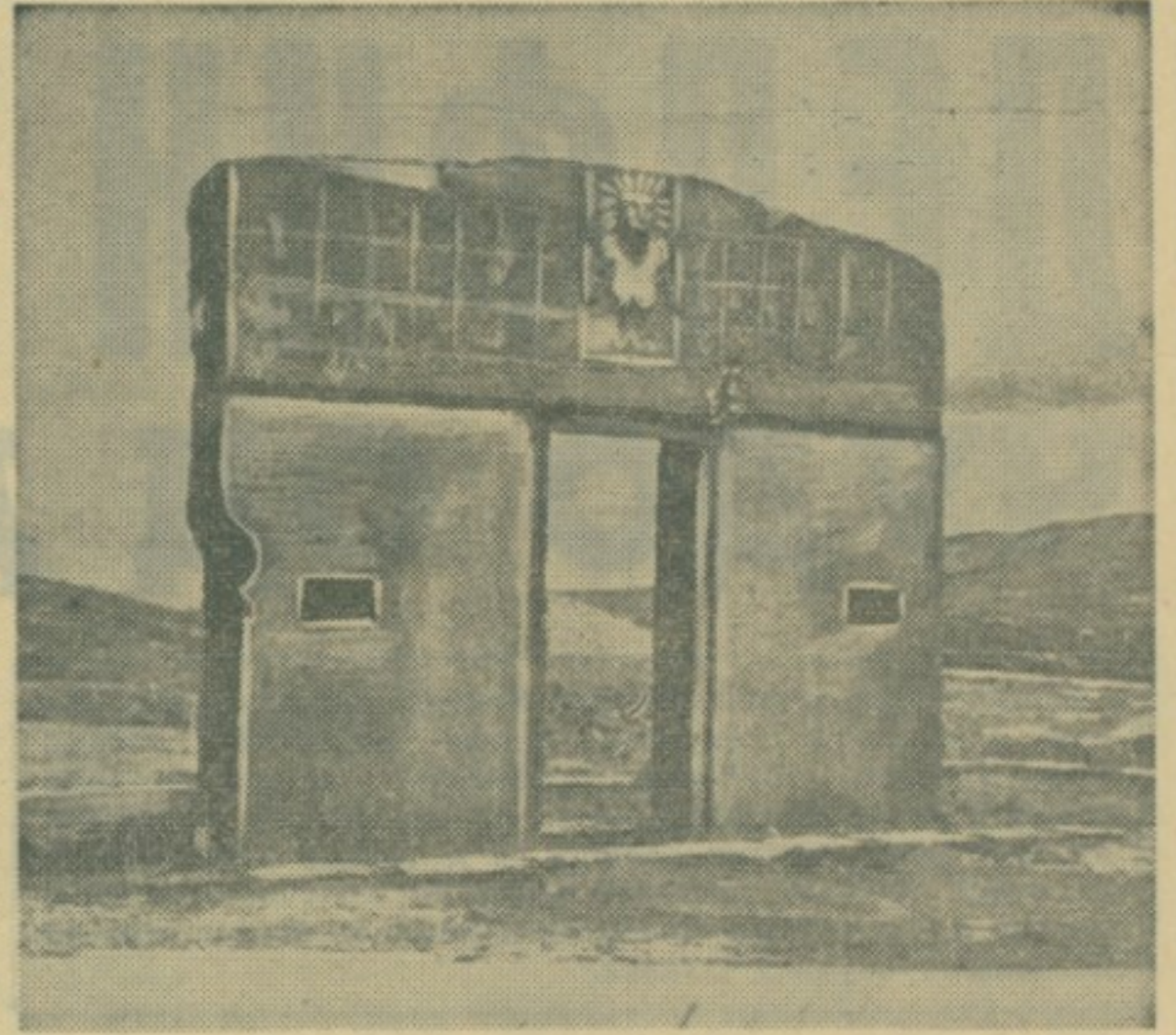
У ствари, Капија сунца представља само један од многих наговештаја да су заиста у древно доба на Земљи постојале цивилизације или само њихови мали делови приспели са планета чије су техничке могућности биле неслућене. У дворцу Толкапу у Цариграду пронађене су 1957. године географске карте египатског капетана Пири Рајса који је 1550. године био командант турске флоте. Карте су задржиле све данашње географске стручњаке, а према белешци самог Рајса рађене су на основу португалских података и карата Кристифора Колумба.

Рајсова карта не приказује само верно хоризонталну разгранатост северноамеричких,

Јужноамеричких и антарктичких обала већ и њихову топографију, планинске ланце, долине, врхове, реке. Географи су остали задивљени када су на карти угледали тачно оцртане антарктичке планине које су откривене тек 1952. године а нарочито када су сазнали да Гренланд није једно већ три острва. У току Геофизичке године 1958-59. извршена су сондирања најсавременијим апаратима и она су потврдила да се плато, планине и врхови заиста налазе управо на тим местима и да је Гренланд заиста састављен од три острва.

У спеву Рамајана, старом 3.000 година дају се необични прикази чудних ратних машина, нуклеарних оруђа и реактивних летилица, употребљених у ратовима између древних азијских владара. Слични подаци се могу наћи и у другим најстаријим документима као што су Махабхарата, Рамачаритра, Махавира и другим. Савремени истраживачи упознати са чудима микробиологије и најновијих достигнућа у физици са запрепаштењем су открили да ратови из тих индуских поема, необично подсећају на визију будућних атомских ратова. Ево једног верно преведеног описа таквог рата:

„Летеће машине Вимана су имале облик кугле и пловиле

КАПИЈА СУНЦА У ТИАХУАНАКУ

су кроз ваздух под дејством живе која је произвођила снажан погонски млаз. Људи смештени у машинама могли су прелетети огромна пространства у изванредно кратком времену. Летилицама се могло управљати према жељи pilota: од доле навише, од горе наниже, напред или назад, што је зависило од положаја мотора и угла његовог нагиба...

Све ово постаје застрашујуће када се сазна да су у ратовима у којима се Рама прославио као јунак, бомбе „уништавале градове производећи светлост јаркију од 100.000 сунца. Затим би почео да дува ветар. Невидљив пожар ужасног оружја сагоревао је слонове, војнике, ратна кола и коње. Тај огањ је изазивао опадање ноштију и косе код људи, белео је перје птица, бојио је црвено шапе животиња и кривио их. Да би се спасли тог огањ војници су скакали у реке где су праши и спирали трагове свега што их је додиривало“.

Жива која је служила као погон древних индуских летилица звала се „раза“ и та реч се налази у корену свих старих речи о алхемији: разарат накура, разардаја, разарнава и другим. Запрепаштење читалаца неће бити мало кад чују да је М. Л. Жерарден, инжењер компаније Томпсон Хјустон на Међународном свемирском конгресу у Паризу 1959. године наговестио да ће за покретање свемирских летилица у будућности служити јонично-живини мотори.

У Махавири песника Бхавабхонти из осмог века Рама употребљава скоро истоветно оружје као што су она која је америчка армија извршила прве експерименте у јесен 1961. године у Мериленду: „Научник га је упознао са свим тајнама и руковањем најмоћнијим оружјем које производи осећање блаженства и дубоког сна, и тајнама оружја које је у стању да претвори у пепео велику армију Кумбахарна“.

С обзиром да ондашње могућности техничке обраде знатно заостају за данашњим тешко је одгонетнути како су људи летели пре више од 10.000 година — уколико није реч о изванредно верно и убедљивом предвиђању будућности — ако нису решили проблем савлађивања земљине теже. Аеронаутички принцип агравитације, савлађивања односно укидања закона физике по коме тешка тела падају, вероватно ће представљати основ за летеће астронаута оскоре будућности.

Древни списи веле да су се Индуси кретали на златним чинијама (таширићима?) које су одзвањале на удар као звона. Те чиније које подсећају на прастаре источњачке летеће ћилиме биле су начињене од чистог злата налик на злато од кога је прављен накит Инка које се одликовало знатно мањом густином од уобичајене. Овакве чиније су стајале на земљи али ако би биле „ударене“, баш ова реч се употребљава у легендама, и затрепериле одређеним бројем трептаја оне би полетале са својим теретом и летеле би све док молекули метала вибрирају. Једном речи, златне чиније су полетале из места. Ова летећа оруђа су изливана у разним димензијама према терету који су носиле.

Легенда са Анда вели да је златним чинијама давана доборо проучена мера и снага тако да, на пример дете које полегне на једној чинији лети толико дуго колико може да управља њоме.

Из друге легенде се сазнаје да су се неке летеће чиније морале ударати за све време лета, због чега су произвођиле трајне звучне вибрације и тако обезбеђивале непрекидан лет.

Вреди најзад поменути подвиг Португалца Кузмаа. Често се говори да је Француз Монголфије први човек који је полетео са земље. Међутим, изгледа да је то у ствари био португалски калуђер-језуита Кузмао. Цела Европа се 1709. године била узбудила. Хиљаде сведока присуствовало је том догађају.

Бартоломеј Лоренцо де Кузмао стигао је у Лисабон 1708. године из Бразила и Боливије где је упознао извесне тајне старих Инка.

Између осталог он је донео формулу кинина. У Јужној Америци он је упознао тајну изградње оруђа тежег од ваздуха које може да лети. Молбу за израду такве летилице он је упутио краљу Јаоу V који је 17. априла 1709. године дао своју сагласност и помоћ од 600.000 рејса да оствари своју замисао.

Већ 5. августа Кузмао је на својој летици полетео пред краљем и његовом свитом до 20 палми (92 метра) али је на ваздушном броду дошао до пожара. Лет је са успехом поновљен 30. октобра исте године и Кузмао се здрав и читав спустио на земљу. Летилица је добила име „Летећа гондола“ и имала водоравне издувне цеви које су избацивале ваздух у нарочито једру. Личила је на птицу са главом, репом за управљање и крилима.

ЗЛАТНИ ЗИДОВИ

Михајло Дмитренко није, како би се могло судити према слици, никакав зидарски радник који слаже опеке на каквој новоградњи. Он се налази усред тре зора Америчке федералне банке, где се слажу златне полуге. На ногама има челичне ципеле, како би се заштитио од удара златних „цигала“.

WALT DISNEY

ПИЛОТ ЗА МЕСЕЦ

АМАЗОНКЕ СА ЈАДРАНА

Крајем осамнаестог века, после читавог низа ратова, Турска је била приморана да уступи Русији своје поседе на обали Црног мора. Велики државник Потемкин је добро схватио значај новоослобођених подручја за даљу експанзију царске Русије на Блиски исток. Зато је користио сваку прилику да својим противницима, а и самом двору, докаже ванредан значај Крима и Црног мора за трговински просперитет Русије.

Када је царица Катарина II средином 1787. године предузела службено путовање по Криму, Потемкин се потрудио да засени императорку и добије њену наклоност за своје планове. Од Николајева до Одесе, подизана су провизорна насеља, у историји позната под именом Потемкинова села. Гроф Тавриченски — је дан од помоћника државника Потемкина — наредио је грофу Марку Војиновићу, нашем суграђанину из Херцег Новог, који је у то време вршио дужност главнокомандујућег руске црноморске флоте, да организује што величанственији дочек великој путници приликом њене посете Севастопољу, ратној луци и поморској бази.

Марко Војиновић који се у царској Русији истицао великом културом и ванредним способностима поморца, предложио је Потемкину да царицу Катарину и њеног високог госта, аустријског цара Јосипа II на путу преко Камаре у Бајдарску долину, између Севастопоља и Балаклеве, са чека „одред“ жена обучених у „црноморске амазонке“. Потемкин је био одушевљен и за трошкове дочека „благородне царице“ одобрио је хиљаду златних рубаља. Војиновић је поверио Елеони Ивановић, ћерки Ивана Ивановића, такође родом из Херцег Новог, тада секунданта-мајора у руској црноморској флоти, да међу нашим исељеницима у кримској области, одабере тридесет најлепших жена и девојака и да их „подучи пле су и играма амазонки, морешком колу и корчуланском танцу“.

Елеона Ивановић која је у то време имала двадесет и седам година и сматрана најлепшом женом на Криму, веома

Тридесет девојака, родом из Херцег Новог, играле су морешко коло пред руском царицом Катарином II и њеном пратњом

је брзо скупила „одред“ и приступила изради костима и обуци „чудних плесачица са далеког Јадрана“. Све су носиле уске хаљине, сличне кинеским кимонима, сребрнасте

понекад овај склад нарушавао је топот коња кога је у правцу Севастопоља бесно поигравала Елеона Ивановић — „командир одреда амазонки“. Свечана поворка царице Ка

тар се није могао уздржати — пољубио је Елеону право у усне. Не знајући да је смео ли коњаник аустријски цар лично, амазонке су оштро протестовале због његове др-

боје и оперважене златом а заогртале се плаштом од зеленог сомота. На глави су имале беле дурбане украшене златним и нојевим перјем. На оружане су пушкама и малим сребрним кубурама, док су им „за појасом од црвене рибе висиле по три патроне праха“. Вежбале су и дан и ноћ. „А овим девојкама није била непозната грациозност са којом су обилато награђене њихове мајке, бабе и прабабе“.

Потемкин је наредио да се код места Балаклеве, за младе амазонке подигне парк лимунова, поморанци и ловорике који је пресекала алеја, дуга четири врсте, на чијем се крају налазила кућица у јапанском стилу. До њеног подножја допирали су таласи провизованог базена пуног воде. Од јутра до мрака а нарочито у време „јаког сунца звуци цитре и складна песма девојака, разлегала се плодним бреговима Балаклеве“. Само

тарине и њеног госта цара Јосипа II приближила се Балаклеви крајем маја 1787. године. Дан је више лично на летњи него пролећни. Јара је избијала и из земље, и уморни путници радо би потражили хлада под сићушним крошњама тек засађених лимунова и поморанци. Цар Јосип II који се налазио на челу колоне, чим је спазно базен с девојкама, бесно је поиграо свога вранца.

На самом рубу базена, царица је дочекала Елеону Ивановић и предала му букет цвећа. Одудевљен њеном лепотом,

Настала је вика и права узбуна која је претила да поквари читав церемонијал. Ситуацију је спасла сама Елеона, која је препознала цара и оштро се обратила својим амазонкама:

— Мир! Зашто сте се уплашили? Зар не видите да царица није одузео моје, а нити мени оставио своје усне.

Изненађене, амазонке су хитро поскакале у воду и почеле да изводе припремљене игре. Одудевљеном цару ускоро се придружила и царица Катарина која је после читавог сата посматрања позва-

ла Елеону и захвалила јој се овим речима:

— Капетане, честитам свим амазонкама! Ваш одред је ванредан, задовољна сам његовом дисциплином и игром. Хвала вам!

И целокупна пратња царице Катарине била је усхићена изгледом, лепотом и игром амазонки. На захтев француског посланика у Петрограду, грофа Сежура, амазонке су пратиле царску пратњу све до места Кадика, где су, на растанку одиграле корчуланску морешку и бокељску игру морнара. У знак захвалности царица је поклонила Елеони Ивановић велики бриљантни прстен и пет хиљада рубаља у сребру, док су све остале амазонке добиле по хиљаду сребрних рубаља.

Аустријски гроф Кобензел затражио је од амазонки да му за успомену продаду једну комплетну амазонску одору. Његова жеља је испуњена — наша земљакиња Анка Бековић поклонила му је на дар свој костим који је Кобензел са великим поносом по повратку у Беч поклатио царском двору.

Ова игра амазонки инспирисала је руског дворског сликара Сјоркина, да по доласку у Петроград створи једно од најбољих својих дела „Игра амазонки Крима“ које је 1788. године, као рођендански дар поклатио царици Катарини II.

Руски новинар „Гласа Одесе“ посетио је у Тверу Елеону Ивановић крајем 1798. године. Радо се и тада сећала своје улоге „командира одреда амазонки“ и сусрета са царицом Катарином II и њеном пратњом. „Сви су особито желели да сазнају моје порекло. Уверавала сам их да сам Славенка са далматинских обала“ — рекла је она новинару.

ГРАМОФОНСКЕ ПЛОЧЕ ОД ЧОКОЛАДЕ

Напредак човечанства је заиста сталан и нико не може да предвиди све путеве којима се он креће. То доказује и случај у Холандији где се продају грамофонске плоче од врло тврде чоколаде. „Плоча“ може да се стави у грамофон 15 пута и после тога је неупотребљива као плоча, али може да се поједи као чоколаде.

БИЛКЕ ПРОТИВ СОЛИ

Да би се обезбедила потреба произвођа житарница и пиринча битка за нове сетвене површине у Пакистану је веома интензивна. Услед наглог повећања броја становника и још неразвијене привреде Пакистан сваке године увози основне прехранбене артикле. Освајањем шест милиона хектара засад необрадивих површина треба да буде решен проблем исхране. У западном Пакистану представља велике незгоде нарочито слатинасто земљиште. Да би се оно оспособило за сетву, после вишегодишњих опита посађене су билке које „прождиру“ со. Утврђено је да ове билке годишње „извуку“ из земље са једног хектара око 500 килограма соли.

Улични занати у Европи у 18. веку

НА УЛИЦИ СТЕ МОГЛИ ДА КУПИТЕ ФЕЈВЕР

ОЦАЧАР ВАМ ЈЕ ТУДИО ДА ОЦИОТИ ДИМЉАК... ЗА МАЛЕ ПАРЕ.

ПРОТОЈАМА ЈЕ И „ЛАТЕРНА МАГИКА“ — ПРЕТЕЧА ДАНАЦЊЕГ БИООКОПА.

ОД ОЧИШЋЕНИХ ОРАХА ПРАВЉЕНО ЈЕ ПИЌЕ И ПРОДАВАНО ПО УЛИЦАМА.

ТРГОВАЦ ВАМ ЈЕ

НУДИО И ЗЕЧЈЕ КОЖЕ.

ОШТРАЦ НОЖЕВА СВОЈИМ УСЛУГАМА НИЈЕ УСПЕВАО ДА ЗАРАДИ МНОГО.

ОВА ТРГОВКИЊА СЕ СПЕЦИЈАЛИЗОВАЛА ДА КУПУЈЕ И ПРОДАЈЕ СТАРЕ ШЕШИРЕ

„КУПИТЕ МЛИНОВЕ“ — ВИКАО ЈЕ УЛИЦАМА ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ НОСИО СВОЈ ТРГОВИНУ НА ТРБУХУ.

„НОЖЕВИ, МАКАЗЕ, ЧЕШЉЕВИ И ДРУГЕ СИТНИЦЕ“ — НАТАВЉИВАО ЈЕ ДРЕКОМ СВОЈ ДОЛАЗАК ОВАЈ „СРЕЊКОВИЋ“ КОЈИ ЈЕ СВОЈУ ИМОВИНУ ДРЖАО У ЈЕДНОЈ КУЋИТИ.

ЈАДНИЦИ

ПО РОМАНУ
ВИКТОРА ИГОА

ЧАСНА МАЈКО, ЈА САМ ПРИЛИЧНО СТАР... ВРТ ЈЕ ВЕЛИК... ИМАМ ЈЕДНОГ БРАТА, МАЛО МЛАЂЕГ, КОЈИ ЈЕ ОДЛИЧАН БАШТОВАН... ОН ИМА ДЕВОЈЧИЦУ, КОЈА БИ СЕ КОД ВАС МОГЛА ВАСПИТАВАТИ...

СУТРАДАН СУ КАЛУЂЕРИЦЕ УГЛЕДАЛЕ У ДАНУ, ВРТАЈОШ ЈЕДНОГ ЧОВЕКА... БРАТА И ПОМОЋНИКА СВОГ СТАРОГ БАШТОВАНА...

ЗА ВРЕМЕ ПРЕДАХА У РАДУ, ЈАН ВАЛЖАН ЈЕ ПОСМАТРАО КОЗЕТУ КАКО СЕ ИГРА У ПАРКАЈЕ, РАЗЛИКОВАО ЈЕ ЊЕН СМЕХ ОД СМЕХА ДРУГИХ ПИТОМИЦА...

ЈАН ВАЛЖАН НИЈЕ НАПУШТАО СВОЈЕ УТОЧИШТЕ...

ЈАВЕР ЈЕ ВИШЕ ОД МЕСЕЦ ДАНА ПРЕТРАЖИВАО ОВАЈ КВАРТ. АЛИ, МАНАСТИР ЈЕ БИО КАО НЕКО ОСТРВО ОКРУЖЕНО ДМБИСОМ.

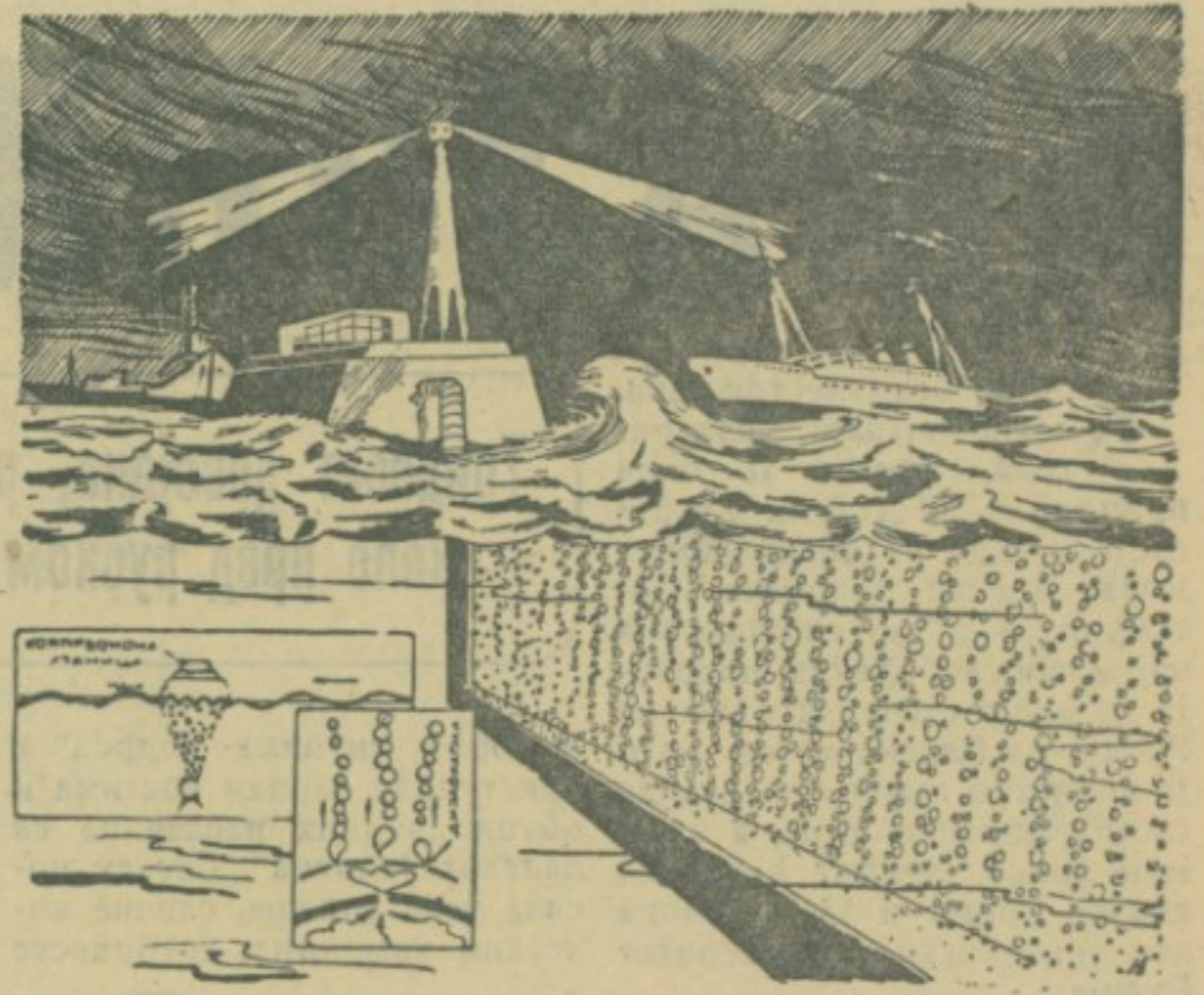

ПОНЕКАД БИ СЕ ЈАН ВАЛЖАН НАСЛОНИО НА СВОЈ ДШОВ И СЕКАО СВОЈИХ СТАРИХ ДРУГОВА. БИЛИ СУ ТО КРАДЛИВИЦИ, СЕЦИКЕСЕ, ГАЛИКУЊЕ, ТРОВАЧИ, УБИЦЕ КОЈИ СУ ЈОШ ЧАМИЛИ ПО ЗАТВОРИМА...

...И МАНАСТИР ЈЕ БИО КАО ЗАТВОР АЛИ У ЊЕМУ СЕ ОСЕЂАО МИРИС ЦВЕТА И ЧУО СМЕХ МАЛИХ ПИТОМИЦА...

ТАКО СУ ПРОТИЦАЛЕ ГОДИНЕ. КОЗЕТА ЈЕ РАСЛА...

МЕХУРИ НА СТРАЖИ

Море лењиво дише... по-стало је слично површини усхијаног белог плеха. Само поред обале оно тихо шуми. Али умиљаване мора је варљиво. После дан-два може настати бура и од приобалног песка пожутели таласи ће се с хуком обрушити на обалу. Трагови буре одмах су приметни: камена који је ту стајао — више нема, она га је однела. Али ни тихо свакодневно „умиљато“ таласанье није мање рушилачко, ма да се оно испољава тек после низа година.

Пред овим страшним противником човек подиже цврсте зидове: насипе и разбијаче таласа. Али се море не обуздава тако лако — сваке године оно подложава све преке. Зато их је потребно поправљати или подизати нове. Борба с морем стаје огромно. Може би се без преувеличавања рећи да сва одбрамбена средства почивају на темељима од злата.

Наравно, чак и при савременом нивоу технике, борба с морем дуж свих обала мора и океана је бесмислена и непотребна. Зато се настоји да се сачувају од таласа само лучки објекти — лукобарни, кејови, зидине, да би се обезбедили нормални услови за улазак линијских бродова, или бродова обалске пловидбе и малих моторних чамаца, као и непрекидан рад механизама за истоваривање и утоваривање.

Али ко може издржати битку са разбеснелим бујицама воде, када чак и крај грађевинских материјала — армирани бетон — полаже оружје пред њима.

— А, ако се сагради разбијач таласа од ваздуха? — по чели су размишљати инжењери. — Струја ваздушних мехурова која се подиже ка површини створиће још у дубини гребене о које ће се они разбијати и губити део своје енергије. Сем тога, мехури — подижући се ка површини — изазваће вихоре који одузимају таласима још један део њихове рушилачке снаге. Али и то још није све. Услед деловања ваздушних мехурова — дужина таласа се смањује. А што су таласи краћи, мање су и опасни за лучке инсталације.

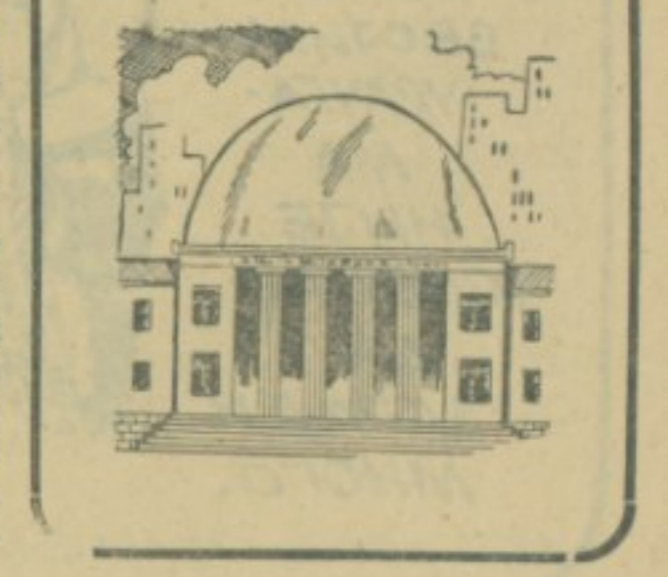
Научници су у нарочитим лабораторијама као у „бокалу воде“ много пута проучавали деловање буре и резултати су их дуго времена доводили у сумњу да ли ће ваздушни разбијачи таласа имати жељени ефекат. Па ипак, нису одступили. Почели су са експериментима на морској обали, па су нађени и начини да се ваздушна струја пусти испод таласа. По дну мора положена је избушена цев која је са једне стране затворена а кроз другу отворен, пуштен је ваздух под притиском, стваран у нарочитој компресорској станици на обали. Колики је притисак потребан зависи од тога на којој дубини цев лежи. Уколико треба створити виши стуб воде утолико је потребан и већи притисак да би се ваздух пробио кроз отворе цеви, па је и веће и сигурније дејство мехурастог зида на талас. Истина, прорачуни су показали да је по-

ребно много енергије да би се укротио један већи талас али главни је да се то може постићи.

Компресори се могу поставити и на самом мору и они би одмах претварали енергију таласа у електричну енергију и тако би се добио систем који сам себе ствара. Што је таласање снажније, тим би јаче радили компресори и утолико би се више ваздуха убацивало у цеви. Замисао је била привлачна, али — на жалост — тешко изводљива. Нарочито је сложено и компликовано питање како држати компресор на води чак и при повољнијим условима на мору. Зато је ипак победила идеја о стабилним компресорским уређајима на копну.

Прво, „борбено криштење“ пнеуматичког разбијача таласа биће у Новоросијску. Треба затворити продор таласа, изазваних буром, у луку. Дужина „врата“ која треба затворити износи око 400 метара. Значи, на тој дужини биће постављене три цеви различито конструисане. Једна од њих ће испуштати ваздух у облику пушчаних хитаца, помоћу нарочитих уређаја за сабијање ваздуха. Друге две у облику ситних колотова-мехурова. Тако ће се установити и која је од њих најбоља.

Научници су прорачунали колико стаје оваква заштита од таласа и дошли до закључка да би у извесним случајевима ваздушни разбијачи таласа били четири пута јефтинији од трошкова око изградње конвенционалних лучких баријера. Зато предвиђају на обали мора нарочите електроцентrale за покретање тих моћних компресора. С обзиром на савремен развјатк технике, може се већ замислити и ово — бескрајна обала океана и уз њу дугачка електрична централа која ће давати толико енергије да и њен мали део може да покреће један пнеуматички разбијач таласа и да заштити од буре многе стотине километара обале. Моћни океански таласи мораће да устукну пред снагом човечијег разума.

РЕЧНИК ВАСИОНСКОГ ДОБА

САМОС САТЕЛИТИ серија америчких војних сателита предвиђених за слање слика терена изнад кога лете. Лансирани су почев од краја 1960. године и даље.

САТЕЛИТ небеско тело, везано силом гравитација за друго веће тело, које око њега изводи кружно или елипсоидно кретање.

САТУРН шеста планета сунчевог система која кружи на 1200 милиона километара удаљености, са временом обилака од 29 година. По величини Сатурн је друга планета; масивнији је од Земље 95 пута а запремина му је 760 пута већа. Површина му је невидљива због густих облака а атмосфера му се састоји од водоника, метана и амонијака. Температура планете је веома ниска и износи из површини око 160 степени испод нуле. Сатурн се одликује прстеновима који круже око њега у равни екватора. Сматра се да су они постали распадањем једног од његових сателита и да се састоје од ситног камења. Сем тога, Сатурн има још 9 природних сателита; највећи се зову: Титан, Јафет, Реа, Тетис и Диона.

СВЕТЛОСНА ГОДИНА мера раздаљине у астрономији. Једна светлосна година је растојање које светлост пређе за го-

дину дана. Пошто је брзина светлости 300 хиљада километара у секунди, светлосна година одговара растојању од девет билиона километара. Звезда нај-

ближа Земљи, Проксима, удаљена је 4 светлосне године а најдаљи објекат до сада измерен, једна галаксија, удаљена је 6 билиона (6 са 12 нула) светлосних година.

СЕЛЕНОГРАФИЈА наука која проучава и описује површину Месеца а одговара земаљској географији. Селенографске карте које су добивене снимањем Месеца су понекад прецизније од географских.

СЕЛЕНОФИЗИКА наука о изучавању физичких услова и промена на Месецу, одговара геофизици.

ГОЈА НИЈЕ ОДАО СВОЈЕ ТАЈНЕ

На тргу Колон, усред Мадрида, пет година стајали су црвени печати на капији старе засебне куће својине Педро Оливереса Кастиља, маркиза и сенатора који је умро 1956. године без пунолетних наследника.

У новембру 1961. године на тражење маркизових нећака који су у међувремену постали пунолетни, отворена је ова мистериозна кућа. Поред камина у једној соби налазило се двадесетак платна и цртежа са потписом Гоја. За младе наследнике дон Педро али и за целу Шпанију то је представљало читаво богатство. Како је маркиз дошао до ових необјављених ремек-дела? Одакле потичу? Његови пријатељи и његова бивша послуга дали су исти одговор:

— Господин маркиз је про водио дане на буваљој пијаци „Растро“ у Мадриду. Одатле потиче ова баснословна колекција.

Нема сличних примерака овима. Дело једног од најпродуктивнијих творца у историји сликарства је толико велико да му нема броја.

Два или три Гојина платна дневно

Жан-Габријел Домерг, конзерватор музеја Жакман-Андре, желео је пуних 25 година да организује једну Гојину изложбу у Паризу, иако није веровао да ће успети да сакупи довољно његових дела. Одједном је добио вест из Шпаније о овом открићу. Поред тога у манастирима и старим дворцима пронађено је још 25 непознатих Гојиних

слика. Тако је почетком децембра 1961. године, Домерг приказао Парижанима 88 платна и 100 цртежа великог шпанског мајстора — досад највећи скуп Гојиних дела.

— Нисам ни сањао — прича он — да ће наићи толика бујица. Од отварања моје изложбе, доносили су ми сваког дана по два или три пот-

Иза црвених печата на старој кући у Мадриду налазило се благо: двадесетак досад непознатих слика и цртежа великог шпанског сликара

пуно непозната Гојина платна која су лежала негде по сандуцима и таванима.

Познати француски стручњак Андре Депарме — Фиделанд покушао је да направи инвентар Гојиних дела. У четири велике свеске описао је 500 слика, 280 литографија и око 1.000 цртежа, а сам је пронашао 40 платна великог мајстора.

— Скуп на Филипинима највеће Гојино платно, 4 са 5 м, нестало је — прича Гастон Пулен, конзерватор музеја у Кастру. Платно је купио неки Марсел Бригибул и оставио га у наследство свом сину Пјеру а овај га је после поконио граду. Нико није знао шта се даље збило. Једног дана претуралујући таван општинске куће, тадашњи конзерватор је пронашао платно, пресавијено на четворо, на коме су биле насликане неке личности. За свега неколико франака један стручњак је освежио боје на њему, а конзерватор не знајући вредност изложио га је у свом музеју између других безначајних слика.

Колико ремек-дела још лежи на забаченим местима! Шетајући кејом Сене, Жан Маршал је у проспекту једног антиквара видео портрет једног мушкарца.

„Побого, помисли он, рекао бих да је ово Гоја“.

— Колико ово стаје? — упита.

— И ви као и други мислите да је ово Гоја — одговори му трговац. Али се варате. Дајем вам га за 50 франака.

Жан Маршал однесе платно једном стручњаку који га лепо реставрира и у углу се наједном појави датум: 1807. и потпис...

Много доцније стручњаци су утврдили да је то портрет доктора Аријета који је лечио Гоју од запаљења плућа. Вероватно је портрет добио уместо хонорара за лечење.

Недостаје нам шест платна

Сто година доцније пронађено је пет његових слика у дуборезу међу гомилом намештаја у академији Сан Фернандо у Мадриду. То су ремек-дела: „Процесија монашког реда бичевачи“, „Трка бикова у селу“, „Погреб једне сардине“, „Једна сцена инквизиције“ и „Кућа лука“.

— Али, недостаје нам још шест платна — мисле добри познаваоци Гојиних дела у Шпанији.

— Недостаје нам више — тврде француски стручњаци. — Гоја је у изгнанство понео са собом „Суд инквизиције“, „Погреб једне сардине“ и „Процесија монашког реда бичевачи“. Те слике се још налазе у Француској у породици његовог пријатеља Андријана Позе. Ове ваше су обичне копије.

Полемика је завршена оног дана када се утврдило да су све слике оригинали: и оне у Шпанији и оне у Француској, јер је Гоја имао обичај да копира своја дела.

— Био сам у Лондону 10. маја прошле године кад је продат цртеж „Млада девојка у игри са псима“, — каже мадридски стручњак Мануел Гонзалес. — Платно је велико као лист из Ђачке свеске а продато је за 8.290.000 старих франака, што свакако представља рекорд за један цртеж. А он није једини. Има још три слична али се не зна где се налазе.

Сва Гојина платна се данас продају за велике паре, а велики мајстор их је у своје време поклањао својим пријатељима. Имао је обичај да на честиткама за Божић слика мртве природе, најчешће богату трпезу и шаље их својим пријатељима. Нађене су само две у каталогу музеја Прадо. Можда Гоја почива и у неком пожутелом љубавном писму које је неки стари официр из времена Наполеонових ратова писао из војске својој вереници.

Тајна за стручњаке

Гоја се дружио с Наполеоновим официрима јер су га привукле слободомисне француске идеје. Поред тога, они су му били и добре муштерије. У њиховим старим кућама и сада има још непознатих портрета с Гојиним потписом, који вреде читаво богатство. Недавно пронађен Веллингтонов портрет продат је у Лондону за 200 милиона старих франака, иако је платно осредње вредности. На аукцији у Њујорку новембра прошле године Гојин

портрет контесе Шиншон процењен је на милијарду и 500 милиона. Платно које представља контесу Марију Терезу Жозефа, унуку Филипа V, званично је најскупуље у свету. Оно је дуго времена представљало чудо за стручњаке: нису могли да одогулету на каквом је платну рађена. Али је откривено да је Гоја једном приликом вечероу у замку Боадел дел Монте са младом контесом која се жалила на самоћу. Хтео је по сваку цену да је мало разоноди и за непуну два сата насликао је њен портрет — на обичном столу.

Утврдити да ли је нека слика заиста рад Гоје врло је тешко и то може само неколико стручњака као што су Санча Сантон и Шпанија, или Жан Адемар, познати

конзерватор у Паризу. Још теже је оценити из ког времена Гојиног живота потиче које дело. Његов велики таленат откривен је тек кад му је било 45 година, али се зна да је сликао још у својој 14. години.

Доцније, пун фантазије, сликао је као у сну — кицица му је радила брзо као и машта али није увек потписивао своја дела.

Његов геније је био на граници лудила, али баш тај период је одлучујући у његовој уметности. Тада тек от-

крива потпуно своју душу. Последњих година свог живота, он слика црта, гравира без престанка, а у 78. години интересује се за нову технику рада.

„Учим сада литографију“, пише он свом пријатељу Феррару и „завршио сам своју четрдесету минијатуру у словачки“ Пронађена је међутим, само једна од тих његових минијатура. Умро је у дубокој старости, у 82. години живота.

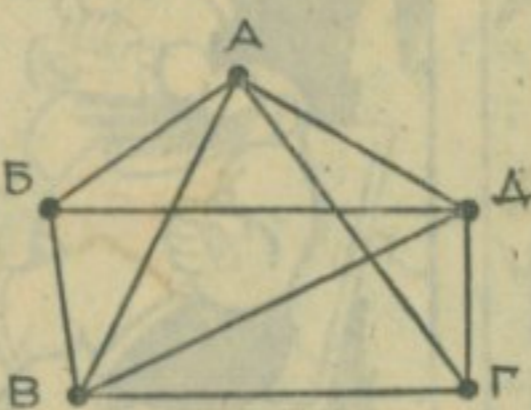
У СВЕТУ БРОЈЕВА И ФИГУРА

ЗА МАЛОГ МАТУРАНТА

Замисли три броја која су мања од 10. Помножи први број са 2 и производу додај 5; тако добијени збир помножи са 5 и том производу додај други замислиjeni број; тако добијени збир помножи са 10 и том производу додај трећи замислиjeni број. Ако од овог збира одузмеш 250 и ако ми кажеш који си гада број добио рећи ћу ти увек тачно које си бројеве замислио. Објасни како је могуће да увек тачно погодиш које си бројеве замислио!

ШЕЋЊА НА ДЕСЕТ СТАЗА

Пет места А, Б, В, Г и Д једног пространиг трга међусобно су повезана са десет стаза, као што показује слика 1, од којих су пет стаза АБ, БВ, ВГ, ГД и ДА спољашње, а пет АВ, АГ, БГ, БД и ВД унутрашње.

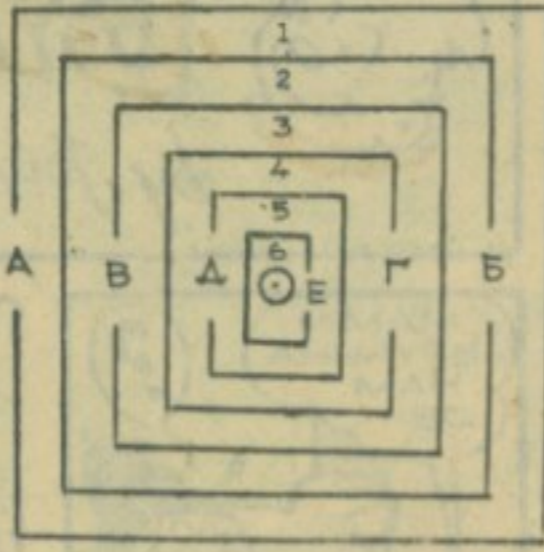
Један пешак креће из места А у шетњу по стазама. Пошто је прошетом сваком стазом само по једанпут (рачунајући могућа укрштања стаза), стигао је поново у место А.

а) Како је пешак могао прошетати стазама?

б) Показати да пешак на поменути начин може прошетати свим стазама и да при том никад две спољашње стазе не пређе једну за другом.

ЛАБИРИНТ

Слика 1 приказује лабиринт са шест ходника ква-

дратног облика (1, 2, 3, 4, 5, 6). Средиште лабиринта је у 0. Сваки ходник, као што показује слика има улаз, односно излаз (А, Б, В, Г, Д, Е).

РЕШЕЊА ПОСТАВЉЕНИХ ЗАДАТАКА

I.

Да ли си се потрудио да одговориш сам? Ако и поред тога ниси успео, помоћи ћемо ти ми:

Можда си у почетку поверовао да ћу много рачунати да бих погодио бројеве које си замислио. Али, када си узео оловку у руке и почео сам да рачунаш, наравно, брзо ћеш се уверити да се лако долази до тих бројева. Рачунао си ваљда овако:

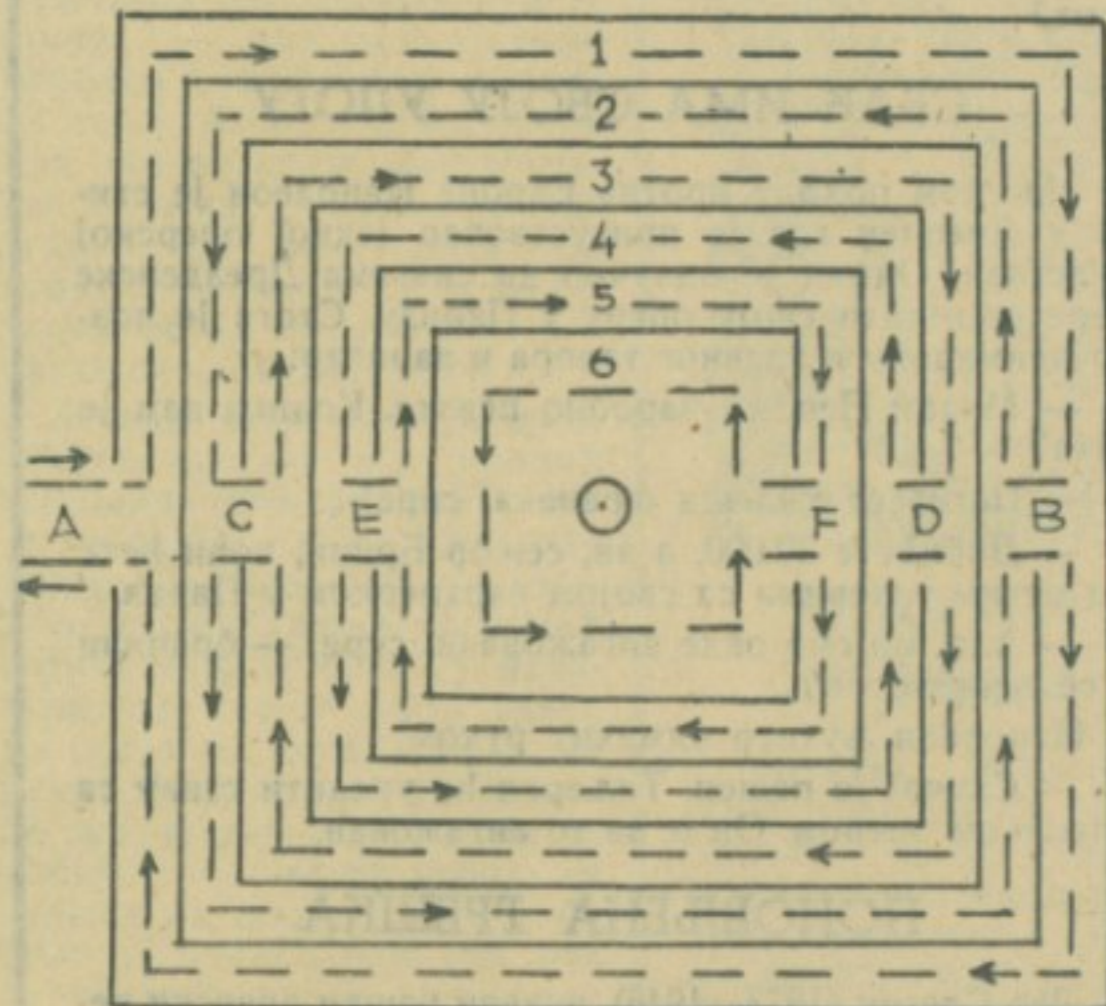
Нека су замислиjeni бројеви x , y и z . Помножим ли први број са 2 и додам ли том производу 5, добићу $2x+5$. Ако помножим овај збир са 5 и добијеном производу додам други замислиjeni број, имаћу $(2x+5) \cdot 5+y=10x+25+y$. Помножим ли последњи збир са 10 и додам ли добијеном производу трећи замислиjeni број, добићу $(10x+25+y) \cdot 10+z=100x+10y+z+250$. Када од тог збира одузмем

250 добијам збир $100x+10y+z$, који у декадном систему представља троцифрен број, чија је прва цифра с лева x , друга y и трећа z . Према томе, чим кажем који сам троцифрен број добио, одмах можеш казати: цифра стотине представља први замислиjeni број, цифра десетичке други, а цифра јединичке трећи.

Расправи сам случајеве, ако је бар један од замислиjenih бројева нула.

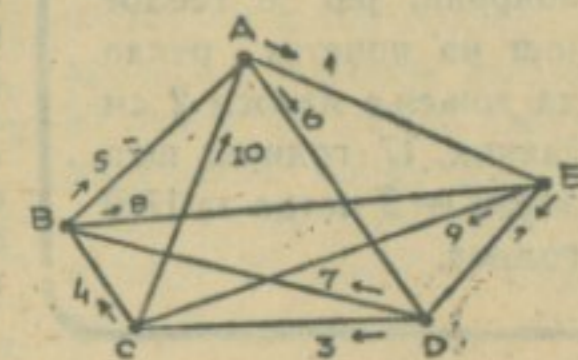
II.

Ево неких од могућих решења: стазе су обележене бројевима редом како их је пешак прелазио:

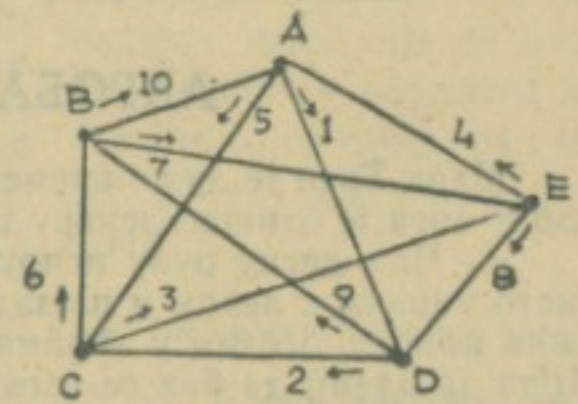

Кроз улаз А треба ући у лабиринт и доспети до његова средишта 0, а затим се вратити и изићи из лабиринта кроз излаз А. При том се ни један ходник, или његов део, не сме прећи више него једном и путеви се не смеју укрштати.

На питање под а):

На питање под б):

Покушај да даш и друга решења!

III.

Како треба ићи ходницима да би се, на тај начин, доспело до средишта лабиринта и затим изишло из њега?

Ако будеш оловком тачно пратио правац стрелца по ходницима лабиринта, успећеш да из њега изиђеш.

100.000 ЖРТАВА ГОДИШЊЕ

Од природних катастрофа сваке године у свету изгуби живот просечно 100.000 лица — објавила је недавно у Паризу Унија за географију и геофизику. У времену од 1948. до 1957. године милион лица је настрадало услед поплава, 17 земљотреса, 19 циклона и торнада, две ерупције вулкана и једне незапамћено велике пљме.

СЛИКА У БОЈИ ЗА ДВА МИНУТА

Америчка фирма Полароид ледн завршила је експерименталне радове са брзим развијањем и копирањем филмова у боји. Све ће се то обавити у самој камери за свега два минута. Ускоро ће се вероватно појавити на тржишту ове универзалне камере за експресно иза зивање и копирање филмова у боји.

СУСРЕТ НА ПОЈИЛУ

Савладали смо потопоп, ге- шку и клизаву иловачу која у време кишног периода чини непроходним друмове у Конгу и оставила иза себе бујна цветна острва воденог зумбула у чије се корење наш лаки чамац стално заплитао. Задвољни превањеним путем, на коме нас је срећа стално пратила, подигли смо логор између пали и монго дрвећа на обали речице Џуе, унапред уживајући у одмору.

Тада, сав задуван дотрчао је мали црни Мломо који нас је пратио од Стендвила.

— Сликати! Слонови се ку- пају!

Напрегнуто сам ослушкивао. Али, сем жубора реке ништа друго нисам могао да чујем.

— Хајде, Мломо — рекох ипак — да видимо да ли си у праву.

Нисмо морали да себи крчимо пут кроз лијане и ваздушно корење биљака које су у изобиљу расле на обалама Џуе. Јер, већ на стотинак корака од логора наишли смо на широку, добро утабану ста- зу што је водила према реци.

— Слонови! — прошапутзо је Мломо и показао на глатку површину реке.

Изгледали су као овална, тамносива остраца разбацана

Из путне бележнице природњака Емериха Келца доносимо један његов доживљај: од напада слона спасао га је мали црни дечак

по реци. Избројао сам девет слонова од којих су неки за- газили чак до средине реке. Једна беба-слон стајала је у плићак, крај саме обале.

— Десет! — поправи ме Мломо и показа на једну тамну мрљу која је као перископ подморнице извиривала из воде.

— Слонова сурла — објас- нио ми је црни дечак. — Слон- цео под водом.

Ускоро су, један ту а други тамо, слонови подигли из во- де своја тешка тела, замахали сурлама и стали да се туши- рају. Тај шиштави шум био је све што је мој пратилац Мло- мо малочас чуо кад ме је поз- вао да фотографисем слонџе. Кад је на крају и слончић у плићак замочио своју сурлу у воду да би подражавао старе, рекох:

— Чекај, Мломо, ово морам да сликам.

Да бих закљонио своју ка- меру од сунчевих зракова, по- вукао сам сеновити заклон ве- ликог багрема. Мали слон се дивно понео: држао је своју сурлу изнад леђа као прави туш. Начинио сам био већ два снимка и сад сам покушао да прићем ближе љупкој сцени

снут, скочио сам у страну, али сам ногом закахио грану јед- ног филодендрона и пао. За- творио сам очи и препустио се судбини.

Али — ништа се није дого- дило. Да се није слон изнена- да смирио? Или је, можда, протућкао поред мене а да го у страху нисам ни приметио? Све је било мирно. Језиво мирно. Само се са реке чуло жалобно труђење малог сло- на.

Пажљиво сам придиго гла- ву, погледао око себе и просто нисам веровао својим очима: слон се био окренуо и цинов- ским корацима хитао натраг према води.

На путу за логор упитах Млома:

— Можеш ли да ми обја- сниш зашто се слон наједном вратио?

— Мломо — одговори дечак и лице му се озари широким осмехом — Мломо бацити ка- мен на мали слон. Слончић викнути. Тага слон се трком вратити!

Значи, то се тако једностав- но завршило. А ипак ми је Мломова идеја спасла живот. Мали црни дечак радовао се томе готово исто колико и ја. Те вечери покљонио сам му једну од своје две фотограф- се камере. У знак сећања на одраслог човека кога је он, мали црни дечак, спасао а не као награду.

ПРИЈАТЕЉСТВО

„Да се нико није усудио на. Али, изгледа да малом да дирне мог малог пријате прхоњшкком псу не помаже ља“ — као да каже велики много његов педигре: лепо- ловачки пас који је својим том се баш не може похва- телом заштитио малог.

Оба пса фотографисана су на једној изложби паса у Ен- глеској. Припадају истом го- жно заштити код свог вели- сподару и оба су чистокрв- ког, доброћудног пријатеља.

Лондон «ТОНЕ»

На недавном конгре- су британских архите- ката један геолог је из- јавио да Лондон, у од- носу на површину мо- ра, стално тоне заједно са својим зградама, у- лицама и, наравно, са својим становницима. За време слушања ње- говог излагања Енглези су остали сасвим хлад- нокрвни, јер је геолог још на почетку рекао да тоњење износи 2 см сваких 17 година, што значи — 2 метра за 1700 година.

АНЕГДОТЕ

АКРОБАТИКА

Марк Твен је дуже време осећао болове у леђима. Због тога је отишао лекару и пожалио му се:

— Чим десну руку испружим позади, па затим то исто учиним с левом и најзад обема учиним један кру жни покрет, осетим у леђима и раменима ужасан бол. Шта да радим да бих се тога ослободио?

— Али, драги и поштовани господине Твен, — одговори му лекар — зашто правите рукама такве бесмислене покрете? Па ви сте писац а не акробата!

Твен зачуђено погледа лекара.

— А како ви, господине докторе, облачите свој капут?

СВАК ИМА СВОЈУ УЛОГУ

На свом походу против Европе Наполеон је сти- гао у Дрезден где је присуствовао једној оперској представи. Одмах је одлучио да снагама Дрезденске опере подмлади своју оперу у Паризу. Стога је поз- вао примадону и главног тенора и запитао:

— Мадам Пер, ви чаробно певате. Колика вам је плата?

— Петнаест хиљада франака, сире!

— Добићете 30.000, а ви, сењор Брици, поћи ћете под истим условима са својом партнерком у Париз.

— Али, ми смо овде ангажовани, сире, — бранили су се певачи.

Наполеон љутито одмахну руком:

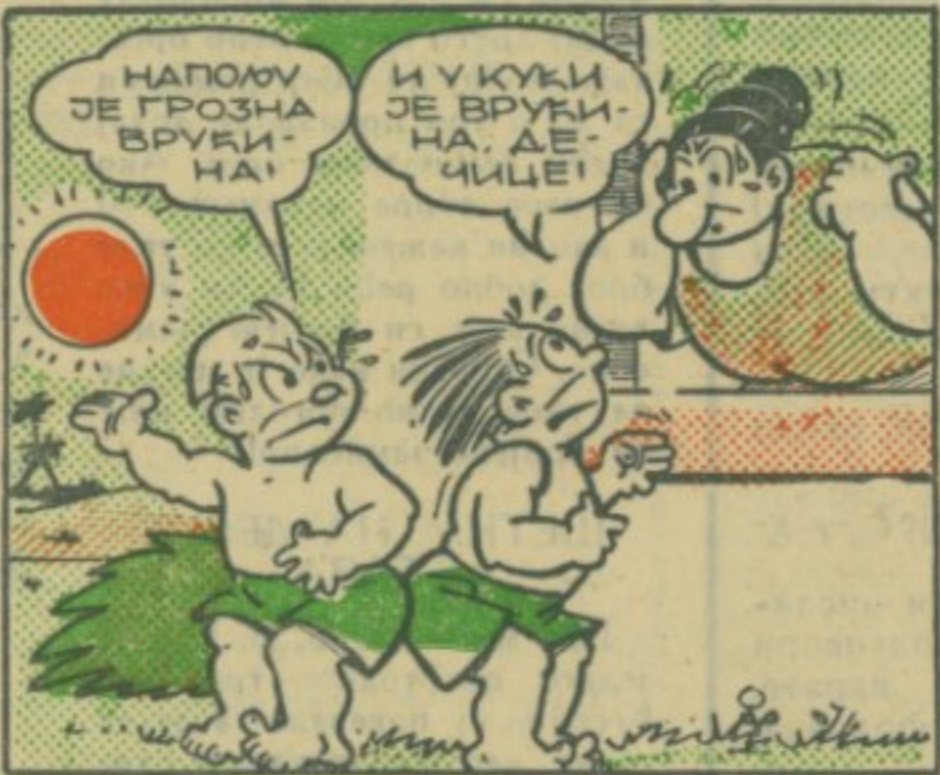
— Случај је решен. Таљеран ће уредити ствар са овдашњом опером. Он је за то ангажован.

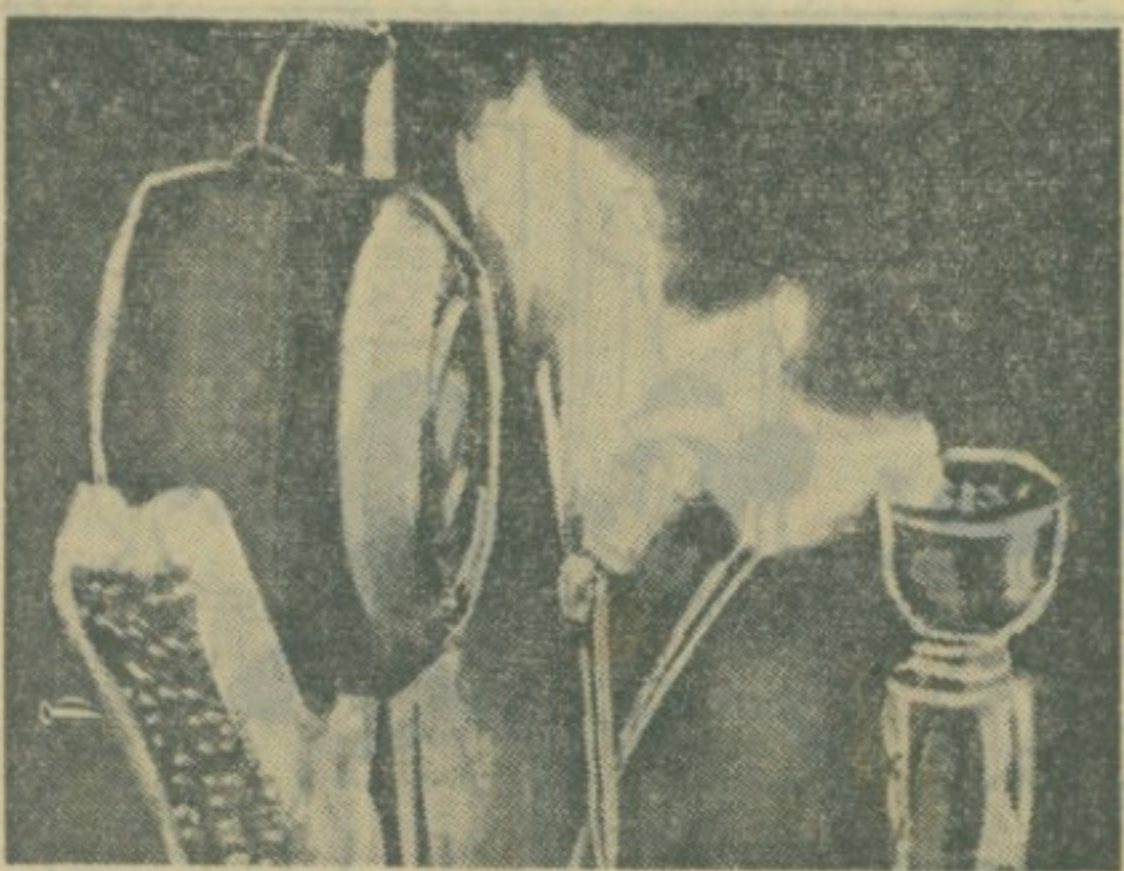
ПОНОВЉЕНА ГРЕШКА

Лео Слезак (1873—1946), чувени чешки оперски пе- вач и изврстан сатиричар, написао је већ као старији човек своје успомене, једну веома занимљиву и духо- виту књигу, и назвао је: Моја целокупна дела.

Књига је постигла огроман успех и Слезак је на- писао још једну књигу којој је дао наслов: Веро- ломство.

Када је и ова књига била распродата, Слезак је написао и трећу. Њен наслов је гласио: Поновљени преступ.

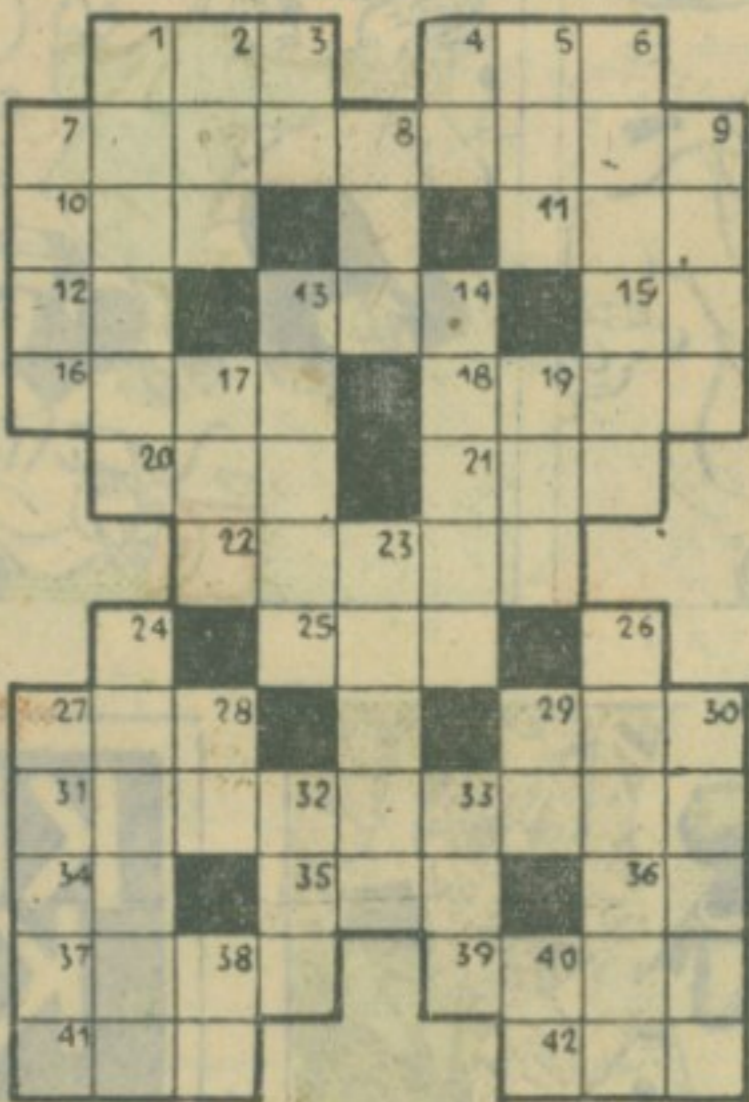
ЗРАК СВЕТЛОСТИ И ДИЈАМАНТ

Сноп светлосних зракова међусобно чврсто спојених, у стању је да направи рупу у најчвршћем драгом камену, дијаманту, за свега 200-милионити део секунде производећи температуру од 6.000 Целзијусових степени. Овај опит у лабораторији Ценерад електрике постиже се прикупљањем светлости у жижи једног

сочива. Под утицајем невидљиве светлости честице дијаманта се прегварају у усијану пару. Искричави зраци су делови још јачих и већих који, кад се скупе, могу да направе и овакав „подвиг“. Користиће се да би се са изванредном тачношћу измерила брзина светлости и њен титрај на огледалу.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) река у Црној Гори; 4) речно острво; 7) планина у Босни; 10) аждаја; 11) шаховски израз; 12) лична заменица; 13) уметност (лат.); 15) грчко слово; 16) врста мајмуна; 18) врста танке тканине; 20) свеза; 21) острво на Јадрану; 22) планина у близини Београда; 25) стара турска титула; 27) временски период; 29) по суду; 31) планински венац у Словенији; 34) јазам; 35) целокупан; 36) место у Србији; 37) отвор на кожи; 39) место у Србији; 41) папагај; 42) индустријска област у Западној Европи.

Усправно: 1) планина у Босни; 2) црна креда; 3) јапанска мера за тежину; 4) хемијски знак за сребро; 5) кућа; 6) планина на Блиском Истоку; 7) антички град у северној Африци; 8) јужно острво; 9) корално острво; 12) једна од САД; 14) врста тканине; 17) лука у Израелу; 19) врста инсекта; 23) средоземна биљка; 24) река у Македонији; 26) планина у Србији; 27) тим; 28) мера за површину; 29) хемијски знак за калај; 30) место у Македонији; 32) старорујски цар; 33) град у Француској; 38) египатски бог Сунца; 40) првак.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) стило; 6) „Славница“; 8) Ниор; 9) Мали; 11) Игман;

13) тек; 14) мм; 15) сос; 17) ка; 18) ум; 20) спас; 23) нит; 24) Ока; 25) Рур; 26) Фес; 28) тад; 30) срп; 32) три; 34) во; 35) ено; 37) Им; 38) ајај; 40) соја; 42) два; 43) аба. Усправно: 1) „Слом“; 2) Тарас; 3) Ив; 4) Лим; 5) оцат; 6) Симунд Фројд; 7) Александрија; 8) Ним; 10) Ика; 12) нос; 16) спонт; 19) мт; 21) ак; 23) тре; 27) ет; 29) ат; 30) сав; 31) ет; 33) зна; 35) еја; 36) оса; 39) ав; 41) Об.

СВЕТСКИ ТРГОВАЧКИ ЦЕНТАР

У најживљој четврти Њујорка Манхатану треба ускоро да почне изградња светског трговачког центра који ће према предвиђањима бити отворен 1968. године. Трошкови око изградње ће износити 355 милиона долара. Највећа грађевина у овом трговачком центру света биће зграда са 72 спрата у којој ће се налазити сталне изложбене просторије, организациони центар, институт за светску привреду и саобраћајно биро.

АВИОН ЗА ПУШАЧЕ И АЛКОХОЛИЧАРЕ

Једна америчка ваздухопловна компанија чији авиони саобраћају на линији Њујорк — Чикаго увела је недавно на редовним линијама један авион искључиво за пушаче и алкохоличаре али је забрањен приступ женама. У авиону се може добити 47 различитих врста цина и вискија и 256 врста дувана, цигара и цигарета.

ПИЉЕВИНА — ИНДУСТРИЈСКА СИРОВИНА

Досад је било уобичајено да се струготина користи искључиво за огрев. Хемичарима у Пољској је сада пошло за руком да пиљевину искористе и као индустријску сировину. Експерименти су показали да се од ње може добити квалитетна целулоза, од које се праве разне материје — почев од папира па до текстила.

ПОРАСТ СТАНОВНИШТВА У ПАРИЗУ

Број становника Париза и даље незадрживо расте. Упркос великих напора да се ово спречи број сваке године порасте за 230.000. Од тога је 60.000 настало рађањем а 170.000 су досељеници из унутрашњости. Париска подземна железница има мрежу од 186 километара а аутобуси превезу две милијарде становника годишње.

НОВА ФЛУОРЕСЦЕНТНА СИЈАЛИЦА

Једна америчка фирма је потпуно новим принципима конструисала флуоресцентну сијалицу. Она има спирални облик, а крушкаст попречан пресек омогућаје најбоље услове за протисање светлости. Нова флуоресцентна сијалица може да се постави у фабрикама или становима уместо досадашњих дугуљастих флуоресцентних сијалица без икаквих претходних промена.

ОРГАНСКА ПОТРЕБА

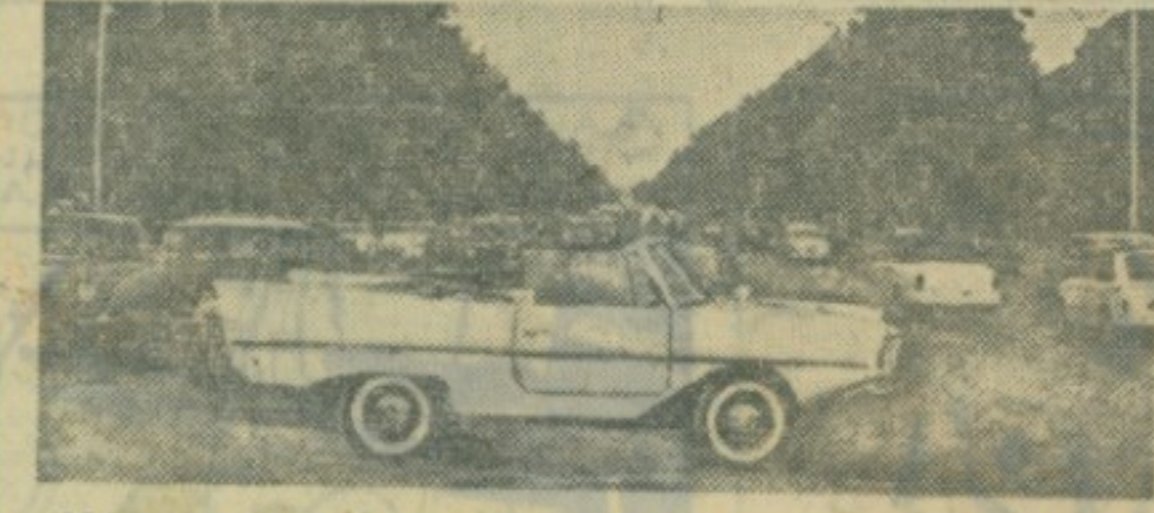
На Медицинском институту у Лондону је утврђено да сви вегетаријанци, нарочито они који се одричу свих производа животињског порекла укључујући ту чак и млечне производе, живе стално у расположењу које инклинира дубоком боду — услед слабљења нервног система. Зато се вегетаријанцима препоручује да бар мало уравнотеже своје принципе и ради побољшања свога расположења и здравља пристану да бар повремено приме инјекције екстракта једре — као што чини Бернард Шо.

ПОТРЕБАН МИНИМУМ

Према мишљењу лекара мушкарцима који интелектуално раде потребно је 2.500 калорија дневно, а женама 2.200 калорија. Једна четвртина ових калорија треба да се створи масноћама. Доручак треба да подмири једну трећину свих дневних потреба у калоријама.

АМФИКАР

На слици 1 видите полу-ауто полу-брод којим се може ићи на одмор. Овим аутомобилом ћете се превести од Париза до Авра, а овим бродом стићи од Лиона до Марсеја. У колима-броду се виде њени конструктори, Французи Тони Андел и М. Бриел. На слици 2 видите ова кола на Јелисејским пољима како иду као обичан аутомобил. Ово возило је названо амфикар.

НАПРАВИ САМ

Свећњаци од кокосовог ораха

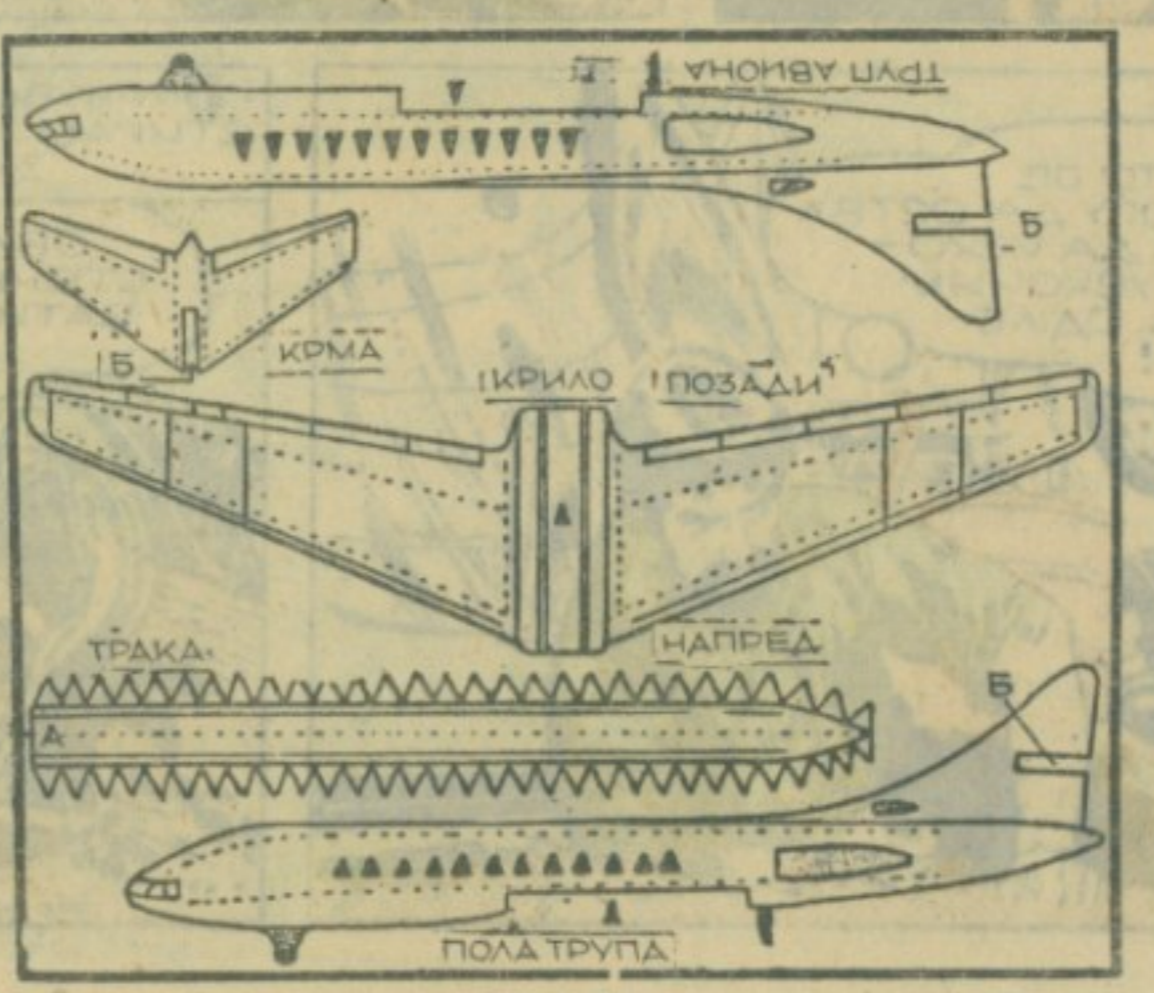

Како што домородци тропских земаља искориставају љуску кокосовог ораха за разне корисне предмете у домаћинству, тако ћемо и ми данас покушати да употребимо овај чврст материјал који се веома лако обрађује.

Нарочито су лепа свећњаци начињени од љуске кокосовог ораха. Уземемо половину љуске, и то ону на којој нема „окаца“. Врх полуполте очистићемо мало од влакана и на то место залепити исто тако очистићемо савени део друге половине, као што се лепо види на слици.

КАРАВЕЛ

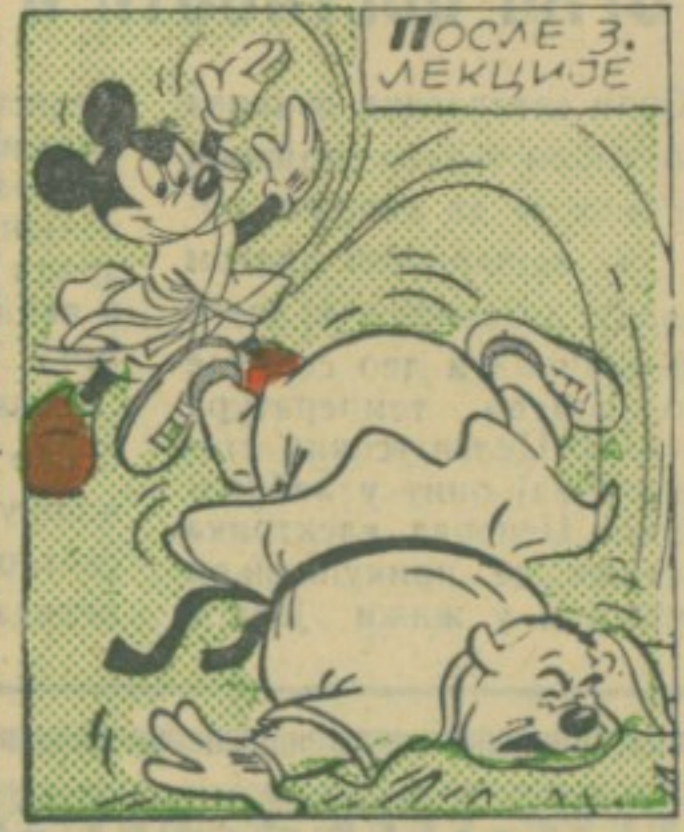
Овај авион каравел након што носи млазњака неће никад полетети али ће добро послужити за игру и изванредно изгледати на полетици где држите своје руковетнице — украсе.

Јесће ли већ чули да...

...више од 50 научних публикација написана је о глувоћи великог композитора Лудвига ван Бетовена (1770 — 1827).
...највеће гледалиште на свету има кубанско позориште у Хавани са 6500 места.
...у свету и сада умире око 3 милиона људи од туберкулозе.
...„музеј дрвета“ је начинен у близини топлих извора Бад Мајнберга. На површини од 30 хектара засађено је 36.000 дрвета и жбунова из разних земаља Европе, Америке и Азије.
...на Цејлону, у Персијском заливу, Океанији и на обалама Јапана, већ хиљадама година се лове бисерне шкољке.
...некада се стакло правилно од пепела морске траве.
...хотел Инвалида у Паризу има фасаду дугу 210 метара и 16 километара ходника.
...највише дрво на свету налази се на Наркарским острвима. То је секвоја висока 112 метара а стара три хиљаде година.

...у Паризу има 38.000 дрвета.
...у Бресту, доајен француских аутомобилиста М. Балеј, стар већ 96 година, купи је своја 23 кола. Али ни једно, ни од првих, купљених 1900. године — никад није имао саобраћајни прекршај.
...амерички брод — лабораторија Пионир обележено је између 30° и 50° северне ширине, на средини између Аљаске и Хавајских острва, планински венац испод мора, дуг 1600 километара који има 34 брега чија се висина креће од 900 до 1800 м. Највиши врх достиже близу 1900 м.
...у античкој Грчкој сваки онај ко није знао да плива бивао је исмејаван као и онај који није знао да чита.
...на Тахитима и архипелагу Туамоту се нарочито лове седефне шкољке. Један добар риболовац ухвати и до 100 килограма на дан.
...на сто немачких аутомобилиста 63 одсто имају фетиш у облику неке животиње или луткице а само 8 одсто прибор за прву помоћ. Само 2 одсто за гашење пожара.

Ква-Ква!

Уређује Паја Патак

И ОН ТАКОВЕ

Доктор који је лечио Перу Ждеру од ишијаса, сав бесан позове га телефоном:

— Шта сте то урадили, господине Перо, чек којим сте ме платили непотребљив је.
— А шта бисте зтели, господине докторе! После вашег лечења и ја сам то исто.

ПРЕ ЊЕГОВОГ РОЂЕЊА

Прича Пата Белки како је Гаја добио јединицу из историје.

— Због чега, што ми је учио? — чуђи се Белка.

— Ма, и тај учитељ је неки незгодан човек — питао дете о неким догађајима пре Гајиног рођења и о људима који су већ умрли — незгодвала је Пата.

РАДОЗНАЛОСТ

Паја Патак поправља око своје куће ограду која је већ иструлила и прилично се лучи. За то време посматра га један дечак из комшилука.

— Шта је, мачи, упита га Паја — хоћеш да научиш како се на мешта плот.

— Ма, не, — одговори дете — само чекам да видим шта ћете рећи кад се ударите чекићем по прстима, јер ваши сестрићи кажу да никад не псујете.